ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ РАЙОН СОВЕТЫ
(IV чакырылыш)

чираттан тыш чакырылышның IV утырышы
КАРАРЫ

22 ноябрь 2024 ел № 28 Урыссу штб

"Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында

Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 06.10.2003 елның № 131-ФЗ санлы Федераль Законы, «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында»гы 21.07.2005 елның № 97-ФЗ санлы Федераль законы, Татарстан Республикасы Конституциясе, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Ютазы район Советының «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында"гы карар проекты хакында"гы 14.10.2024 елның № 26 санлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы район Советының "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында"гы 19.11.2024 елгы карары проекты буенча гавами тыңлаулар беркетмәсен, Татарстан Республикасы Ютазы район Советының "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында"гы 20.11.2024 елгы карары проекты буенча гавами тыңлаулар нәтиҗәләре турында бәяләмәне исәпкә алып, Татарстан Республикасы Ютазы район Советы карар кабул итте:

1. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итәргә.

2. "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында"гы 21.07.2005 елның № 97-ФЗ санлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органында теркәргә.

3. Әлеге карарны һәм «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставында каралган тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән соң 7 эш көненнән дә соңга калмыйча әлеге

карарны һәм «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын рәсми бастырып чыгаруны тәэмин итәргә.

4. Әлеге карар һәм «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы әлеге карарның 3 пунктында каралган тәртиптә рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге карар һәм "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы үз көченә кергән мизгелдән Татарстан Республикасы Ютазы район Советының "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы турында"гы 28.04.2020 елның № 18 санлы карарын һәм Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсендә, дәүләт теркәве № RU165430002020001, 13.05.2020 елда теркәлгән «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын үз көчен югалткан дип танырга.

6. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырырга (https://pravo.tatarstan.ru; 17.12.2013 елны Элемтә, мәгълүмат технологияләре һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт (Роскомнадзор) тарафыннан бирелгән ЭЛ № ФС77-60244 санлы массакүләм мәгълүмат чарасы буларак теркәлү турында таныклык) һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының «Рәсми Татарстан» бердәм порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә http://jutaza.tatarstan.ru/ адресы буенча урнаштырырга.

7. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

8. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы Башлыгы –
Татарстан Республикасы Ютазы район Советы Рәисе А.Ә. Шәфигуллин

"Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы"
муниципаль берәмлеге Уставын
кабул итү турында"гы
Татарстан Республикасы Ютазы
район Советының
«_22_» _ноябрь_ 2024 ел №_28_
карары белән кабул ителде

-

Татарстан Республикасы Ютазы
район Советы рәисе,
Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Башлыгы

_____________ А.Ә. Шәфигуллин

«Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге

У С Т А В Ы

Урыссу ш.т.б.,
2024 ел

I бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья. Муниципаль район һәм аның статусы

1. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә "Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 46-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән муниципаль район статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге. Кыскартылган варианты - "ТР Ютазы муниципаль районы" (Алга таба текст буенча - район, муниципаль район).

2 статья. Районның территориаль төзелеше

1. Район территориясе составына түбәндәге муниципаль берәмлекләр керә: 1) шәһәр тибындагы Урыссу бистәсе; 2) Әбсәләм авыл җирлеге; 3) Акбаш авыл җирлеге; 4) Бәйрәкә авыл җирлеге; 5) Бәйрәкәтамак авыл җирлеге; 6) Димтамак авыл җирлеге; 7) Кәрәкәшле авыл җирлеге; 8) Иске Каразирек авыл җирлеге; 9) Ташкичү авыл җирлеге; 10) Урыссу авыл җирлеге; 11) Ютазы авыл җирлеге .

2. Районның административ үзәге - шәһәр тибындагы Урыссу бистәсе.

3. Район чикләре "Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында»гы 2005 елның 31 гыйнварындагы 46-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Район чикләре җирле үзидарә органнары тарафыннан җирлекара характердагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен, шулай ук районның бөтен территориясендә күрсәтелгән органнарга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру кирәклеген исәпкә алып билгеләнгән.

5. Район чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Районның рәсми символлары

1. Районның тарихи, мәдәни һәм башка җирле традицияләрне, үзенчәлекләрне чагылдырган үз рәсми символлары – гербы һәм флагы бар, шулай ук гимны да булырга мөмкин.

2. Рәсми символларның тасвирламасы, аларны куллану тәртибе район Советы тарафыннан расланган район флагы һәм гербы турындагы нигезләмәләр белән билгеләнә.

3. Район гербы сурәте район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының мөһерләренә, бланкларына һәм башка рәсми документларына, районның вәкиллекле органының утырышлар залына, район Башлыгының, җирле администрация (районның башкарма-боеру органы) җитәкчесенең эш кабинетларына урнаштырыла. Район гербын рәсми рәвештә яңадан ясауның башка очраклары район Советы карары белән билгеләнә.

4. Районның рәсми символлары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

4 статья. Район халкы һәм аларның районда җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

Район халкы - район территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче Россия Федерациясе гражданнары һәм федераль законнарда каралган очракларда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре нигезендә җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына ия булган башка гражданнар.

Район халкының район җирле үзидарәсен гамәлгә ашыру хокукы:

1. Районда үзидарә җирле референдум, муниципаль сайлаулар юлы белән, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре ярдәмендә, шулай ук районның әлеге Уставта каралган сайланулы һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Сайлау хокукына ия гражданнар, җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, районның җирле үзидарәсен турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да гамәлгә ашыруга тигез хокукларга ия.

3. Һәр граждан турыдан-туры җирле үзидарә органнарына һәм район җирле үзидарәсе вазыйфаи затларына мөрәҗәгать итәргә, район җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә үз хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, гражданнарның районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

5. Районның җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысуллар белән халыкка район һәм аның аерым территорияләре үсешенең аеруча мөһим мәсьәләләре, социаль ташламалар, экологик вәзгыять, җәмәгать тәртибен саклауның торышы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр итәләр.

6. Гражданнар, әгәр алар законнарга каршы килсәләр, гражданнарның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен бозсалар, район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының хокукый актларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) судта шикаять бирергә хокуклы.

5 статья. Районның җирле үзидарә органнары структурасы

1. Районның җирле үзидарә органнары структурасына район Советы, район Башлыгы, район Башкарма комитеты, районның Контроль-хисап Палатасы, районның финанс-бюджет Палатасы, районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре Палатасы, районның әлеге Устав нигезендә төзелүче башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Районның җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

6 статья. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район бюджеты проектын төзү һәм карау, муниципаль район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру, муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) муниципаль районның җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) муниципаль районның муниципаль милкендәге мөлкәткә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә муниципаль район чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру;

5) муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге, автомобиль транспортында, шәһәр җир өсте электр транспортында һәм муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хуҗалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аларда юл хәрәкәтен оештыру һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл хәрәкәте иминлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру Россия Федерациясе законнары нигезендә эшчәнлек;

6) муниципаль район чикләрендәге җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

7) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук муниципаль район территориясендә террорчылык һәм экстремизм чагылышларының зыяннарын минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләренә һәм мәдәниятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, аз санлы җирле халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

9) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

10) шәһәр һәм авыл торак пунктлары чикләреннән тыш муниципаль районнар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

11) муниципаль район территориясендә муниципаль милиция тарафыннан җәмәгать тәртибен саклауны оештыру;

12) полициянең участок вәкаләтлесе вазыйфасын биләүче хезмәткәргә муниципаль районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;

13) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларны башкарган чорга торак урын бирү;

14) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча җирлекара характердагы чаралар оештыру, шул исәптән әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә муниципаль район территориясендә планлаштырыла торган хуҗалык һәм башка эшчәнлек буенча иҗтимагый фикер алышулар оештыру һәм үткәрү;

15) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), аны финанс белән тәэмин итү Россия Федерациясе

субъектының дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла), балаларны карауны һәм карауны, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карауны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру, шулай ук каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү чараларын, аларның гомере һәм сәламәтлеге иминлеген тәэмин итү чараларын да кертеп, үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыру;

16) гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре территориаль программасы нигезендә муниципаль район территориясендә (аерым территорияләр халкын медицина-санитария белән тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы буйсынуындагы медицина оешмаларында халык медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләрнең Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән җирлекләр территорияләреннән тыш) халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру;

17) муниципаль район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

18) муниципаль районны территориаль планлаштыру схемаларын раслау, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы нигезендә әзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системасын алып бару, муниципаль район чикләрендәге җир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяҗлар өчен резервлау һәм тартып алу, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектының планлаштырыла торган төзелеше турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлеге турында хәбәрнамә җибәрү, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объекты яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы турында хәбәрнамәләр, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авыллар арасындагы территорияләрдә урнашкан җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә ирекле төзелешне сүтү турында Карар кабул итү авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтү турында карар, максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм авыллар арасындагы территориядә урнашкан җир кишәрлеген тартып алу турында карар, авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтүне яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне шәһәр төзелеше Россия Федерациясе кодексы, авыллар арасындагы территориядә урнашкан җир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планын бирү,;

19) «Реклама турында»гы 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгару, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирү;

20) муниципаль архивны булдыру һәм тоту, җирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп;

21) муниципаль район территориясендә җирлекара җирләү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру;

22) муниципаль район составына керүче җирлекләрне элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

23) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

24) муниципаль район составына керүче җирлекләрне ял итүне оештыру хезмәтләре һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

25) муниципаль район составына керүче җирлекләрдә җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру;

26) муниципаль район милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне) саклау;

27) муниципаль район составына керүче җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләү;

28) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

29) җирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

30) муниципаль район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

31) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

32) җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ирекле лекка (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтү;

33) муниципаль район территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, муниципаль районның рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

34) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча җирлекара характердагы чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау

чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру мониторингын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

35) Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, гомуми файдаланудагы су объектларыннан шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен файдалану кагыйдәләрен, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп, шулай ук су объектларыннан рекреация максатларында файдалану кагыйдәләрен билгеләү;

36) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

37) федераль закон нигезендә муниципаль район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре төзү өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын тәэмин итү;

38) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

39) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның авыллар арасындагы территориясе чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрда чыгару;

40) муниципаль районның авыллар арасындагы территориясендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру;

41) федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау;

42) муниципаль район милкендәге җир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыру һәм мондый зыянны бетерүне оештыру.

2. Районның җирле үзидарә органнары авыллар арасындагы территорияләрдә җирлек җирле үзидарә органнарының барлык хокукларына һәм вәкаләтләренә, шул исәптән Россия Федерациясенең Салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару буенча җирлек җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә ия.

3. Район составына керүче аерым җирлекләрнең җирле үзидарә органнары җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шушы җирлекләр бюджетларыннан район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән аларга тапшыру турында районның җирле үзидарә органнары белән килешүләр төзергә хокуклы.

Районның җирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район бюджетыннан тиешле җирлекләр бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында район составына керүче аерым җирлекләрнең җирле үзидарә органнары белән килешүләр төзергә хокуклы.

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзелергә, аларның гамәлдә булу вакытын, шул исәптән вакытыннан алда, туктату нигезләрен һәм тәртибен билгели

торган нигезләмәләрне, тапшырыла торган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле әлеге өлештә күрсәтелгән бюджетара трансфертларның еллык күләмен билгеләү тәртибен, шулай ук килешүләрне үтәмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе район Уставы һәм (яисә) район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен районның җирле үзидарә органнары район Советы карарында каралган очракларда һәм тәртиптә өстәмә рәвештә үзләренең матди ресурсларын һәм финанс средстволарын файдаланырга хокуклы.

7 маддә. Район җирле үзидарә органнарының районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү хокуклары

1. Районның җирле үзидарә органнары:

1) муниципаль район музейларын булдыру;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

3) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) муниципаль район территориясендә Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

5) 2008 елның 31 декабренә алар карамагындагы югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә ашыручы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

8) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

9) "кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында" 20.07.2012 ел, № 125-ФЗ Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

10) авыллар арасындагы территориядә урнашкан торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыру, шулай ук ведомство буйсынуындагы оешмалар җитәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләрен куллану һәм оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган җитешсезлекләрне бетерү буенча чаралар күрүне тикшереп торуны гамәлгә ашыру, федераль законнар нигезендә;

12) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 23.06.2016 елгы 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

13) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның Физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм күрсәтү;

14) «кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

15) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирү;

16) алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдәге затларга ярдәм күрсәтү гамәлләрен гамәлгә ашыру;

17) муниципаль янгыннан саклау оештыру.

2. Районның җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, 2003 елның 6 октябрендәге Федераль законның 19 статьясы нигезендә тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы), әгәр бу катнашу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләрне җирле бюджетлар керемнәре исәбеннән хәл итәргә, моңа җирле бюджетлардан бирелгән бюджетара трансфертлар керми. Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары, һәм салым керемнәренең өстәмә нормативлары буенча.

8 маддә. Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү

1. Районның җирле үзидарә органнарына Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимиятне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2021 елның 21 декабрендәге 414-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.
2. Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда, үз компетенциясе чикләрендә үтәлеше мәҗбүри булган норматив хокукый актлар чыгарырга һәм аларның үтәлешен тикшереп торырга хокуклы.
3. Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләре чикләнмәгән вакытка йә, әгәр әлеге вәкаләтләрнең гамәлдә булу вакыты билгеле булса, әлеге вәкаләтләрнең гамәлдә булу срогына бирелергә мөмкин.
4. Районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен финанс белән тәэмин итү бары тик җирле бюджетларга тиешле бюджетлардан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.
5. Районның җирле үзидарә органнары әлеге Уставта каралган очракларда һәм тәртиптә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә үзләренең матди ресурсларыннан һәм финанс чараларыннан файдаланырга хокуклы.
6. Районның җирле үзидарә органнары әлеге максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә дәүләтнең аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җаваплы.

9 маддә. Муниципаль контроль

1. Районның җирле үзидарә органнары җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар, ә контрольнең тиешле төрләре федераль законнар белән районның җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракларда шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар.
2. Муниципаль контроль төрләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында»гы 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән җайга салына.

10 маддә. Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Район муниципальара хезмәттәшлектә түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

1) муниципаль берәмлекләр берләшмәләрендә районның әгъзалыгы;

2) муниципальара хуҗалык җәмгыятьләрен, муниципальара матбугат массакүләм мәгълүмат чарасын һәм челтәр басмасын оештыру;

3) муниципалитетара коммерциягә карамаган оешмалар оештыру;

4) шартнамәләр һәм килешүләр төзү.

11 маддә. Муниципаль районның җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Район җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

1) муниципаль районның социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда район җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) районның җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими йә вакытлыча координацияләү, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары төзү;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советының закон чыгару инициативасы;

5) үзара эшчәнлекнең законнарда билгеләнгән башка рәвешләре.

II бүлек. РАЙОН ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУЫ ҺӘМ РАЙОН ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

12 маддә. Район халкы тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләре

"Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"гы 2003 елның 6 октябрендәге 131–ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасында халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары булып:

1) җирле референдум;

2) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

3) гражданнар җыены;

4) гражданнарның хокук булдыру инициативасы;

5) гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар;

6) гражданнар җыелышы;

7) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

8) гражданнардан сораштыру;

9) гражданнарның районның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгате;

10) инициатив проектлар;

11) районның иҗтимагый (консультатив) советлары;

12) Россия Федерациясе Конституциясенә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131–ФЗ номерлы Федераль законга, башка федераль законнарга һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

13 маддә. Җирле референдум

1. Җирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне район халкы тарафыннан турыдан-туры хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Җирле референдум районның бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Җирле референдумда катнашу хокукына ия район халкы катнашырга хокуклы. Гражданнар җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биреп катнашалар.

4. Җирле референдум үткәрү турында карар район Советы тарафыннан инициатива буенча кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3) район Советы һәм район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан бергәләп күрсәтелгән.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, әлеге статьяның 3 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдум билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора. Референдум үткәрү инициативасын хуплап җыярга кирәкле имзалар саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма ул 25 имзадан да ким була алмый.

Гражданнар, сайлау берләшмәләре, әлеге статьяның 3 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан күрсәтелгән референдум уздыру инициативасы федераль законда һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелә.

Район Советы һәм район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан бергәләп чыгарылган референдум үткәрү инициативасы район Советы карары һәм район Башкарма комитеты җитәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны күрсәтү тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Район Советы җирле референдумны билгели торган документлар район Советына кергән көннән алып 30 көн эчендә билгели.

Әгәр җирле референдум район Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән булса, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, район башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән җирле референдум территория сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы яисә җирле референдум үткәрүне тәэмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар район территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә районның җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Районның җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен алар арасында әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәэмин итәләр.

11. Җирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга федераль закон нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Гражданнарның җирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук җирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе Федераль закон һәм «җирле референдум турында»гы 24.03.2004 елгы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

14 маддә. Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү район чикләрен үзгәртүгә, районны үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатында үткәрелә.

2. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда районның бөтен территориясендә яки аның территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

3. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү район Советы тарафыннан билгеләнә һәм федераль законда һәм «Җирле референдум турында»гы 24.03.2004 ел, № 23-ТРЗ Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

4. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда район халкының яртысыннан артыгы яки районның сайлау хокукына ия өлешләре катнашса, узган дип санала. Район чикләрен үзгәртүгә, районны үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы, әгәр әлеге үзгәреш өчен тавыш бирүдә катнашкан район халкының яртысыннан артыгы яки районның бер өлеше тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

15 маддә. Гражданнар җыены

1. "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда гражданнар җыены уздырылырга мөмкин:

1) составына күрсәтелгән торак пункт кергән район чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта күрсәтелгән торак пункт территориясен башка муниципаль район территориясенә кертүгә китерә торган район чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;

2) җирлек составына керүче йә район чикләрендә авыллар арасындагы территориядә урнашкан торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

3) торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча район чикләрендәге торак пункт территориясенең бер өлешендә Татарстан Республикасы Законы нигезендә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 3 пунктында каралган гражданнар җыены торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүче кимендә 10 кеше төркеме инициативасы белән район Советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданнар җыены торак пункт территориясенең бер өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча уздырылырга мөмкин.

Гражданнар җыены үткәрелә торган торак пункт территориясенең бер өлеше чикләре, җирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләне хәл итүдә торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләре уртаклыгы критериеннан чыгып, район Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Гражданнар җыенын оештыру һәм уздыру тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Әлеге статьяда каралган гражданнар җыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта (йә аның территориясенең бер өлешендә) яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокукка ия. Әгәр торак пунктта шушы торак пунктта сайлау хокукына ия халыкның яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаса, гражданнар җыены әлеге Устав нигезендә гражданнар җыенын уздыру турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган чорда этаплап үткәрелә. Моңа кадәр гражданнар җыенында катнашкан затлар алдагы этапларда тавыш бирүдә катнашмый. Гражданнар җыены карары өчен гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

5. Гражданнар җыены карары өчен гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

6. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар район җирлегендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

7. Районның җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары гражданнар җыенында кабул ителгән карарларның үтәлешен алар арасында вәкаләтләр бүлешү, район җирлегенең билгеләнгән уставы нигезендә тәэмин итәләр.

8. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

16 маддә. Гражданнарның хокук иҗат итү инициативасы

1. Сайлау хокукына ия гражданнарның инициатив төркеме әлеге Уставта һәм район Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасы белән чыгарга мөмкин.

2. Сайлау хокукына ия булган, сайлау хокукына ия район халкының 3 процентыннан артмаган гражданнар төркеме хокук булдыру инициативасы белән чыгарга мөмкин.

3. Хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыру максатларында район халкы:

яшәү (эшләү) урыны буенча гражданнар җыелышларын һәм хокук иҗат итү инициативасы буенча фикер алышу һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

хокук булдыру инициативасы белән чыгуны хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

районда яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм законнарга каршы килми торган ысуллар белән хокук чыгару инициативасын күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары район халкына хокук булдыру инициативасын тормышка ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты район Советы тарафыннан аның ачык утырышында, район башлыгы яки район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан әлеге уставта билгеләнгән компетенцияләренә туры китереп, аны керткән көннән алып өч ай эчендә мәҗбүри рәвештә каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә район Советы Регламенты, район башлыгының, район Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән дәлилле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнарның инициатив төркеменә җиткерелергә тиеш.

17 маддә. Гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен район халкы катнашында район Советы, район башлыгы тарафыннан гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык, район Советы, район башлыгы яки үз вәкаләтләрен контракт нигезендә башкаручы район Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән үткәрелә.

Халык, район Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар район Советы тарафыннан билгеләнә, ә район башлыгы яки контракт нигезендә үз вәкаләтләрен башкаручы район Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән район башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Гавами тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) муниципаль район Уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль район Уставына әлеге уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) район бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) районны социаль-икътисадый үстерү стратегиясе проекты;

4) районны үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә районны үзгәртеп кору өчен район халкының тавыш бирү юлы белән йә гражданнар җыеннарында белдерелгән ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектын тиешле орган яисә районның вазыйфаи заты караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Гавами тыңлауларны үткәрү турындагы карар, аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, гавами тыңлауларны үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә), шул исәптән «Дәүләт һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырылырга тиеш.

6. Гавами тыңлаулар үткәрү турында карар һәм муниципаль норматив хокукый акт проекты басылып чыккан (халыкка җиткерелгән) көннән район халкы гавами тыңлауларга чыгарылган муниципаль норматив хокукый акт мәсьәләсе яисә проекты буенча, шул исәптән «Дәүләт һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша, район Башлыгына тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җибәрергә хокуклы. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр җибәрү гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр 2 эш көненнән дә соңга калмыйча тәмамлана. Район Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне һәм аларны гавами тыңлауларда катнашучыларга җиткерүне оештыра.

7. Гавами тыңлаулар, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакырып үткәрелә. Гавами тыңлауларда районда яшәүче һәркем катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар үткәрү йомгаклары буенча тәкъдимнәр кабул ителә, алар гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проектын кабул итү компетенцияләренә кертелгән җирле үзидарә органнары һәм районның вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

9. Гавами тыңлаулар нәтиҗәләре, кабул ителгән карарларны дәлилләп нигезләүне дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә), шул исәптән «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырылырга тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе гавами тыңлаулар турында район Советы раслаган нигезләмә белән билгеләнә.

11. Әгәр гамәлдәге законнарда гавами тыңлаулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән булса, әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кулланыла.

12. Генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне благанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тотучы проектлар, җир кишәрлегеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның икенче төренә үзгәртү мәсьәләләренә җирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда җәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар нигезләмәләрен исәпкә алып, әлеге устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

18 маддә. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка җирле үзидарә органнары һәм район җирле үзидарәсе вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү, инициатив проектларны кертү һәм аларны карау, район территориясенең бер өлешендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар җыелышлары уздырылырга мөмкин. Гражданнар җыелышлары районның микрорайоннары, торак массивлары, кварталлары, урамнары, торак йортлары, торак пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы тиешенчә район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында Тиешле территориядә уналты яшькә җиткән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

3. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм җыелышта катнашырга хокуклы халык санының кимендә 10 процентын тәшкил иткән гражданнар төркеменең, шул территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма җитәкчеләренең язма тәкъдиме буенча район Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын уздыру турындагы тәкъдимдә аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны уздыруның тәкъдим ителә торган вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдимгә вәкаләтле затлар, ә җыелыш үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урынының адресын күрсәтеп, әлеге гражданнар имза салырга тиеш.

Район советы якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Район Советы гражданнар җыелышын үткәрүдән аның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча баш тартырга хокуклы түгел.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

5. Гражданнар җыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә, җыелыш уздыру көненә кадәр җиде көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларыннан, почта хәбәрләреннән, фатир саен (ишегалды) әйләнеп чыгулардан, белдерүләрдән һәм башка мөмкин булган чаралардан файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны район Башкарма комитеты тәэмин итә.

6. Җыелышлар эшендә унсигез яшькә җиткән, шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашу хокукы булган гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе гражданнарын теркәп исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Әгәр җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы тулы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

7. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

9. Гражданнар җыелышы кабул иткән мөрәҗәгатьләр мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү компетенцияләренә кертелгән җирле үзидарә органнары һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары тарафыннан язма җавап җибәреп, мәҗбүри каралырга тиеш.

10. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, әлеге Устав, район Советының норматив хокукый акты һәм территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

11. Гражданнар җыелышы йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

19 маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм районның барлык халкы вәкилләренең фикерен ачыклау кирәк булган очракта үткәрелә. Район территориясенең бер өлешендә яшәүче халык арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыен булган очракларда, шул исәптән

тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашу хокукы булган халык саны 300 кешедән артып киткән очракта үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар җыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатларны сайлау тәртибе әлеге Устав һәм (яисә) район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе тиешенчә район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) район Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, тулы хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышлары) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар җыелышларында сайланган һәм тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

6. Гражданнар конференциясенең (делегатлар җыелышының) йомгаклары рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

20 маддә. Гражданнардан сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен районның бөтен территориясендә яисә территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре рекомендация характерында була.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча гражданнардан сораштыруда районның яисә аның инициатив

проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлешендә уналты яшькә җиткән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сораштыру инициативасы буенча үткәрелә:

1) район Советы яисә район Башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының - республика һәм регионара әһәмияттәге объектлар өчен район җирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган районның яисә аның өлешендәге уналты яшькә җиткән кешеләр - әлеге инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында карар район Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сорашып белешү үткәрү өчен http://jutaza.tatarstan.ru/ веб-адресы буенча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы «Рәсми Татарстан» Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы районның рәсми сайтыннан файдаланылырга мөмкин.

Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында район Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны;

6) http://jutaza.tatarstan.ru/ веб-адресы буенча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы «Рәсми Татарстан» Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы районның рәсми сайтыннан файдаланып гражданнардан сораштыру уздырылган очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Район халкына гражданнардан сораштыру уздыру турында ул уздырылуга кимендә 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнардан сораштыру әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) район бюджеты акчалары исәбеннән - районның җирле үзидарә органнары яисә район халкы инициативасы белән сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән.

8. Сораштыру нәтиҗәләре уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән районның теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Сораштыру нәтиҗәләре районның җирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

21 маддә. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгате

1. Гражданнар районның җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокуклы.
2. Гражданнар мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында»гы 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында»гы 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.
3. Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен район җирле үзидарәсе вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

22 маддә. Инициатив проектлар

1. Районда яки аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру максатларында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә башка мәсьәләләрне хәл итү максатларында районның җирле үзидарә органнарына бирелгән хәл итү хокукы районның Башкарма комитетына инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырылырга мөмкин булган район территориясенең бер өлешен билгеләү тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.
2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә җиткән һәм район территориясендә яшәүче кимендә ун гражданнан торган инициатив төркем, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары (алга таба текст буенча - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны район Советы карары белән киметелергә мөмкин. Проектның инициаторы булу

хокукы район Советы карары нигезендә район территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш:

1) район халкы яисә аның өлеше өчен чишелеше өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтиҗәсе (көтелә торган нәтиҗәләре) тасвирламасы;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарны алдан исәпләп чыгару;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырыла торган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен әлеге акчалардан файдалану күздә тотылган очракта, инициатив түләүләрнең планлаштырыла торган күләменнән тыш, җирле бюджет акчаларының күләмен күрсәтү;

8) инициатив проект чикләрендә гамәлгә ашырылачак район территориясен яисә аның өлешен район Советы карары белән билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү;

9) район Советы карарында каралган башка белешмәләр.

4. Инициатив проект район Башкарма комитетына кертелгәнче, инициатив проектны тикшерү, аның район халкы яки аның өлеше мәнфәгатьләренә туры килүен, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау турында гражданнар җыены, җыелышы яки конференциясе тарафыннан карар кабул итү максатларында гражданнар җыенында, җыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында яки конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта берничә инициатив проектны бер җыенда, бер җыелышта яисә гражданнарның бер конференциясендә карарга мөмкин.

Район Советы карары белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсендә гражданнарның фикерен гражданнардан сорашып белешү, аларның имзаларын җыю юлы белән дә ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проектның инициаторлары район Башкарма комитетына гражданнар җыены, җыелышы яисә конференциясенең беркетмәсен, гражданнардан сорашып белешү нәтиҗәләрен һәм (яисә) имзалар кәгазьләрен куялар, алар инициатив проектка район кешеләренең яисә аның бер өлешенең ярдәм итүен раслый.

5. Инициатив проектны район башкарма комитетына кертү турындагы мәгълүмат инициатив проектны район башкарма комитетына керткән көннән алып өч эш көне эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге районның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш һәм анда әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проектның инициаторлары турында мәгълүматлар булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар инициатив проект буенча үзләренең искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен район башкарма комитетына тапшыру мөмкинлеге турында хәбәр

итәләр, аларны тапшыру срогы биш эш көненнән дә ким булмаска тиеш. Үз кисәтүләрен һәм тәкъдимнәрен районда уналты яшькә җиткән кешеләр җибәрергә хокуклы. Әгәр җирлекнең әлеге мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаса, күрсәтелгән мәгълүмат «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы «Рәсми Татарстан» Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы районның рәсми сайтында түбәндәге веб-адрес буенча урнаштырыла: http://jutaza.tatarstan.ru/.

6. Инициатив проект кертелгән көннән алып 30 көн эчендә район Башкарма комитеты тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш. Район Башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтиҗәләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне җирле бюджет турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яисә) җирле бюджет проектын төзү һәм карау (җирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) тәртибе нигезендә дәвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.

7. Район Башкарма комитеты инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карарны түбәндәге очракларның берсендә кабул итә:

1) инициатив проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, әлеге Уставка туры килмәве;

3) җирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкин булмау;

4) инициатив түләүләр барлыкка китерелмәгән инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар күләмендә җирле бюджет акчаларының булмавы;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтиҗәлерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

4) инициатив проектны конкурс аша сайлап алудан узмаган дип тану.

8. Районның Башкарма комитеты әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны үз компетенцияләре нигезендә башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органына яисә дәүләт органына карауга тапшырырга тәкъдим итәргә хокуклы, ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта.

9. Инициатив проектларны күрсәтү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә.

10. Әгәр район Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап, район Башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

11. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны уздыру коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны булдыру һәм эшчәнлеге тәртибе район Советы карары белән билгеләнә. Коллегиаль орган (комиссия) составы район Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Бу чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми саныннан яртысы район Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнеп куелырга тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алу уздырганда инициатив проектларны коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

12. Проект инициаторлары, район территориясендә яшәүче гражданнар җыены, җыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләт бирелгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә җәмәгать контролен гамәлгә ашырырга хокуклы.

13. Инициатив проектны район Башкарма комитеты каравы, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы турында, шул исәптән акчалардан файдалану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашуы турында мәгълүмат бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм http://jutaza.tatarstan.ru/ веб-адресы буенча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы «Рәсми Татарстан» Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында районның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында район Башкарма комитеты хисабы бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм http://jutaza.tatarstan.ru/ «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы «Рәсми Татарстан» Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында районның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш, инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә.

23 маддә. Районның Иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халыкның ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, район җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында гражданнар белән район җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү өчен районның Иҗтимагый советы төзелергә мөмкин.

2. Районның иҗтимагый советы аның эшчәнлегендә район халкының, иҗтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган башка оешмаларның ирекле катнашуы нигезендә төзелә.

3. Район Иҗтимагый советын формалаштыру тәртибе, вәкаләтләре, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, район җирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирүгә, консультацияләүгә һәм район Иҗтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең башка мәсьәләләренә карата хокуклары,

бурычлары һәм җаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлегенең башка мәсьәләләре район Советы тарафыннан раслана торган нигезләмәдә билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) Советлар районның җирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш иҗтимагый башлангычларда алып барыла.

24 маддә. Район халкының җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруының һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре белән беррәттән, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә катнашырга хокуклы.

2. Халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Районның җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары район халкының җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруында һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында халыкка ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ

25 маддә. Район Советы-район җирле үзидарәсенең вәкиллекле органы

1. Район Советы - җирле үзидарәнең даими эшләүче сайланулы, коллегиаль вәкиллекле органы.

2. Район Советының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Ютазы район Советы. Кыскартылган атамасы - ТР Ютазы район Советы (алга таба текст буенча - район Советы).

3. Район Советының вәкаләтләре срогы - 5 ел.

4. Район Советы район халкы алдында хисап тота һәм аның контролендә.

5. Район Советының мөһере, район гербы сурәтләнгән һәм үз исеме язылган бланклары бар.

6. Район Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

7. Район Советы юридик зат хокукларына ия.

26 маддә. Муниципаль район Советы составы

1. Район Советы 22 депутаттан тора.

2. Район Советы аның составына депутатларның кимендә өчтән икесе район Советының билгеләнгән санынннан сайланганда хокуклы була.

27 маддә. Район Советы депутатларын сайлау тәртибе

1. Район советы составына район составына керүче җирлекләр башлыклары вазыйфалары буенча һәм җирлекләрнең вәкиллекле органнары (алга таба текст буенча - җирлек Советы) тарафыннан җирлек халкы санына бәйсез рәвештә һәр җирлектән бер вәкил күләмендә вәкиллекнең тигез нормасы нигезендә үз составларыннан сайланган күрсәтелгән җирлекләрнең вәкиллекле органнары депутатлары керә. “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында”гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә район территориясе составына вәкиллекле органнары вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлекләр кергән очракта, мондый җирлекләрдән депутатларны район Советы составына сайлау мондый җирлек уставында билгеләнгән тәртиптә һәм срокка гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана торган район Советы депутаты, шул исәптән алдагы чакырылышның әлеге органы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта да, тиешле җирлек Советының хокуклы составында беренче утырыш көненнән бер айдан да соңга калмыйча сайланырга тиеш.

3. Җирлек Советы депутатлары арасыннан район Советы депутатын сайлау яшерен тавыш бирү юлы белән башкарыла һәм җирлек Советы карары белән рәсмиләштерелә.

4. Җирлек Советының җирлек башлыгын сайлау һәм җирлек Советы депутатын район Советы депутаты итеп сайлау турындагы карары өч көн эчендә район Советына җибәрелә.

5. Район Советын формалаштыру тәртибе муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органын формалаштыру турында «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә үзгәртелергә мөмкин.

28 маддә. Район Советы депутаты статусы

1. Район Советы депутаты статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, район Уставы, район Советы раслаган Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Район Советы депутатының вәкаләтләре ул җирлек башлыгы яки җирлек Советы депутатлары арасыннан район Советы депутаты итеп сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

3. Район Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, депутатлык эшчәнлеген төп эш урынындагы хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып барып, бушатылмаган нигездә эшли.

4. Район Советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

5. Район Советы депутатына законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тудырыла.

4. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутатлартиеш түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка иҗтимагый оешманың съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашудан тыш. торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтләре) Татарстан Республикасы Башлыгына (Рәисенә) (алга таба текст буенча – Татарстан Республикасы Рәисе) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итеп;

в) «Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советы» Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында район мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) оештыручысы (акционеры, катнашучысы) район булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә район мәнфәгатьләрен район исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә күрсәтү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) эшкуарлык, шулай ук бүтән түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, укытучылык, фәнни һәм бүтән иҗат эшчәнлегеннән тыш. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый;

4) Әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.

7. Район Советы депутаты район Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) районның җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып калырга һәм районның җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә аңа яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә шик тудырырлык үз-үзеңне тотудан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә район Советы абруена зыян китерерлек конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксыну (турыдан-туры яисә читләтеп) депутат бурычларын объектив рәвештә гадел үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый алган вәзгыять, - бу хакта район советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) гавами чыгышларның район Советында билгеләнгән кагыйдәләрен үтәргә;

5) Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан түләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачулар, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка түләүләр) алмаска;

7) граждан яисә җинаять эше йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнашмаска;

8) «Коррупциягә каршы тору турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә.

«Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычлар үтәлмәгән очракта район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла. «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 03 декабрендәге № 230-ФЗ Федераль законы, 2013 елның 07 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, кыйммәтле әйберләрен саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы федераль законы, әгәр «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы

2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса.

8. Коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә район Советы депутаты тарафыннан тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Рәисе карары белән Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

9. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә уздырылган тикшерү нәтиҗәсендә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 03 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында, яисә күрсәтелгән затка карата район Советына тиешле карар яисә судка кабул итәргә вәкаләтле башка җаваплылык чараларын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә.

10. Үзенең керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган район Советы депутатына карата, әгәр бу мәгълүматларны бозу җитди булмаса, 06.10.2003 елның «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы № 131-ФЗ Федераль закон нигезендә җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин.

11. Район Советы депутатына карата җаваплылык чаралары куллану турында Карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә район Советы карары белән билгеләнә.

12. Район Советы депутаты коррупциягә каршы көрәш максатларында әлеге Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен, әгәр мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү «Коррупциягә каршы тору турында»гы 25.12.2008 ел, № 273 - ФЗ Федераль законның 13 статьясындагы 3-6 өлешләрендә каралган тәртиптә күрсәтелгән затларга бәйле булмаган хәлләрнең нәтиҗәсе дип танылса, җаваплылыктан азат ителә

13. Район Советы депутатының сайлаучылар белән гавами чара рәвешендә очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнарына туры китереп үткәрелә.

14. Район Советы депутатына үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен эш урынын (вазыйфасын) айга кимендә ике һәм аннан да күбрәк булмаган эш көне чорына саклап калу гарантияләнә.

29 маддә. Район Советы депутатының район халкы белән үзара мөнәсәбәте

1. Район Советы депутаты район халкы, шулай ук район территориясендә урнашкан предприятие, оешма коллективлары, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты үзе вәкил булган җирлектә яшәүчеләргә елына кимендә бер мәртәбә үз эше турында хисап бирә, вакыт-вакыт аларга район Советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер мәртәбә халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, алардагы мәсьәләләрне дөрес һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

30 маддә. Яңа сайланган район Советы эшен оештыру

1. Яңа сайланган район Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң җиде көннән дә соңга калмыйча җыела. Район Советының сайлаулардан соңгы беренче утырышын район Башлыгы, ә ул булмаганда район Башкарма комитеты җитәкчесе чакыра һәм әзерли.

2. Район Советының сайлаулардан соңгы беренче утырышын район башлыгы сайланганчы район Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

31 маддә. Район Советы компетенциясе

1. Район Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

1) район Уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) район бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

3) район территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

4) җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча Россия Федерациясенең Салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;

6) районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү;

район Советы килештереп яисә раслаганнан соң читләштерелә торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

7) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә, эшләр башкаруга тарифлар билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш;

8) муниципаль берәмлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

9) район җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

10) җирле үзидарә органнарының һәм район җирле үзидарәсе вазыйфаи затларының җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;

11) район депутатларын, район җирле үзидарәсенең сайланулы органы әгъзаларын, район җирле үзидарәсенең сайланулы вазыйфаи затларын сайлауларны билгеләп кую;

12) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча район Советы регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

13) район Башлыгын сайлау, район Башлыгын отставкага җибәрү турында карар кабул итү;

14) район Башкарма комитеты җитәкчесен, районның Контроль-хисап палатасы рәисен, районның финанс-бюджет палатасы рәисен, районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисен билгеләп кую, аларның отставкасын кабул итү;

15) район территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

16) җирле референдумны билгеләү;

17) муниципаль идарәнең һәм районның социаль-икътисадый үсешенең озак сроклы максатларын һәм бурычларын билгеләү, районның җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын карау һәм раслау (хуплау) ;

18) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору турында инициатива күрсәтү;

19) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

20) район Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

21) Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;

22) районның Контроль-хисап палатасы турындагы нигезләмәне, районның финанс-бюджет палатасы турындагы нигезләмәне, районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы нигезләмәне раслау;

23) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

24) Район тарафыннан заем акчаларын җәлеп итү тәртибен раслау, муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару тәртибен билгеләү;

25) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә районны территориаль планлаштыру документларын, башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

26) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның җирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

27) җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

28) коммерциягә карамаган автономияле оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

29) үз массакүләм мәгълүмат чараларын оештыру;

30) муниципаль хокукый актларны халыкка җиткерү, район халкына рәсми мәгълүматны җиткерү өчен матбугат массакүләм мәгълүмат чарасын һәм (яисә) челтәр басмасын булдыру;

31) Район Уставына һәм район Советы карарларына аңлатма бирү;

32) район Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

33) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән район Советы карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Район Советы район Башлыгы, район Башкарма комитеты җитәкчесенең аларның эшчәнлеге, район Башкарма комитеты һәм район башлыгы карамагындагы башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

32 маддә. Район Советының эш тәртибе

1. Район Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм район Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Район советы эшенең төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Әгәр анда сайланган депутатларның 50 процентнан кимрәге катнашса, район Советы утырышы тулы хокуклы дип санала алмый.

4. Район Советының чираттагы утырышлары кимендә өч айга бер мәртәбә уздырыла. Чираттан тыш утырышлар район башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышларын район башлыгы чакыра. Район Советы депутатларына һәм чакырылган затларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышның көн тәртибе турында ул уздырылырга бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Район Советы утырышлары ачык һәм ачыктан-ачык уздырыла. Район депутатларының район Советының ачык утырышларында район Башлыгына утырыш уздырылырга бер эш көненнән дә соңга калмыйча җибәрелгән язма хәбәрнамә буенча район халкы катнаша ала. Күрсәтелгән затлар район территориясендә шәхесләрен һәм яшәү урынын раслаучы документлар күрсәтелгәндә теркәлергә тиеш. Әлеге документлар булмаган очракта, әлеге затлар район депутатлары Советы утырышында катнаша алмыйлар.

Регламентта каралган очракларда район Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда район Советы тарафыннан чакырылган затлар гына, шулай ук закон нигезендә утырышта катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Район Советының һәр утырышы беркетмәдә карала. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Район Советы утырышы беркетмәсенә район башлыгы кул куйганнан соң, документ танышу өчен ачык була.

8. Район Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Район Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашыра. Район Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге устав, район Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Район Советы карарларын кабул иткәндә район башлыгы тавышы район Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

33 маддә. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген район Башлыгы оештыра.

2. Район Советы Регламенты нигезендә район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, район Башлыгы һәм аның урынбасарыннан тыш, даими нигездә эшләүче депутатлар арасыннан район советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча даими комиссияләр төзелә, шулай ук вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Муниципаль программаларны, район Советы карарлары проектларын әзерләү, район карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләрне тикшерү өчен район Советы каршында депутатлар, район Башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм район халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин. Совет Регламенты нигезендә аның эшен оештыруны тәэмин итү, даими комиссияләр эшчәнлеген координацияләү өчен Президиум төзелә.

4. Район Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башкача тәэмин итүне район Советы Аппараты гамәлгә ашыра.

34 маддә. Район Советы тарафыннан контроль функцияләрне гамәлгә ашыру

1. Район Советы район территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең, район Советы кабул итә торган норматив актларның үтәлешен, район бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, районны үстерү программаларыннан файдалануны, район Башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Районның җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, район Советы, район Башлыгы карары белән күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасыннан вакытлы контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Кануннар нигезендә район Советы, район Башлыгы карары белән район бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануны, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелеген тикшерүләр (ревизияләр), шулай ук район Башкарма комитетының финанс-хуҗалык эшчәнлегенең башка мәсьәләләре үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) уздыруга билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

4. Район башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, район Советы, аның контроль комиссиясе, район Советы депутаты мөрәҗәгате буенча район Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча соралган мәгълүматны бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозу күрсәтелгән очракта кичекмәстән хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту чараларын күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләрен башкарып, район Башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боерык бирү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

35 маддә. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131–ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Район Советының вәкаләтләре түбәндәге очракларда туктатыла:

1) район Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул ителгәндә;

2) район Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуларына бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә;

3) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131–ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 4, 6 өлешләре нигезендә, шулай ук район бетерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган районны үзгәртеп кору;

4) район чикләре үзгәрү нәтиҗәсендә район сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка арту;

5) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару срогы бозылган очракта.

2. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатлары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

36 маддә. Район Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Район Советын үз-үзен таркату турындагы карар район Башлыгы яки район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан да ким булмаган депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы түбәндәге очракларда тәкъдим ителә алмый:

1) район Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) район бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау чорында;

3) район Башлыгы вәкаләтләре яңа район Башлыгы сайланганчы вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Район Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүче башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үз-үзен тарату мәсьәләсен алдан карау өчен район Советы карары белән комиссия төзелә. Район Советы яки район Башлыгы карары

белән район Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карауның дәвамлылыгы район Советы депутатлары һәм район халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм Нигезләмәләре турында һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициатива күрсәтелгән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Район Советын үз-үзен таркату турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан өчтән икесе тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Район Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдимне кире каккан очракта, кабат инициатива, үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән кимендә бер ел узгач күрсәтелергә мөмкин.

37 маддә. Район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очраклар:

1) вафат булу;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;

6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү

хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алыну;

9) Җирле үзидарәнең тиешле органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) аның чит ил агенты статусын алуы;

12) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131–ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән башка очракларда.

2. Район Советының район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез район Советы сессияләре арасында барлыкка килсә, мондый нигез барлыкка килгәннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Депутат җитди сәбәпләрсез район Советының барлык утырышларында алты ай рәттән булмаган очракта, район Советы депутаты вәкаләтләре район Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

4. Район Советы депутаты вәкаләтләре җирлек Советы депутатлары арасыннан вакытыннан алда туктатылган очракта, күрсәтелгән орган бер ай эчендә район советы составына башка депутат сайларга тиеш.

Татарстан Республикасы Рәисе район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның район Советына кергән көне булып санала.

IV бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫ

38 маддә. Район Башлыгы - районның иң югары вазыйфаи заты

1. Район Башлыгы - районның иң югары вазыйфаи заты.

2. Район Башлыгы район Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Район Башлыгының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башлыгы. Кыскартылган вариант - ТР Ютазы муниципаль районы Башлыгы (алга таба текст буенча - район Башлыгы).

39 маддә. Район Башлыгын сайлау тәртибе

1. Район Башлыгы яңа сайланган район Советының беренче утырышында район Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән район Советы вәкаләтләре чорына сайлана. Район Башлыгын сайлау район Советы депутатлары тарафыннан күрсәтелә торган кандидатлар арасыннан, шул исәптән район составына керүче җирлекләр Советы, район халкы, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Рәисе тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан артыграгы аны сайлау өчен тавыш бирсә, район Советы депутаты район Башлыгы итеп сайланган дип санала. Тавыш бирү тәртибе регламент белән билгеләнә.

3. Сайланганнан соң район Башлыгы түбәндәге антны бирә:

«Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башлыгы вәкаләтләрен намус белән үтәргә, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен хөрмәт итәргә, якларга, Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставын үтәргә ант итәм.

40 маддә. Район Башлыгы статусы

1. **Район Башлыгы даими нигездә эшли.**

Район Башлыгы вәкаләтләре ул үз вазыйфасына керешкән көннән башлана һәм яңа сайланган район Башлыгы вазыйфасына керешкән көндә туктатыла.

2. Район Башлыгы федераль законда билгеләнгән район Башлыгы статусына туры килми торган вазыйфаларны башкара алмый.

3. Район Башлыгы федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә халыкка һәм район Советына контрольдә тотыла һәм хисап тота.

4. Район Башлыгы район советына үз эшчәнлеге нәтиҗәләре турында еллык хисаплар тапшыра.

5. Район башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында»гы 07.05.2013 ел, № 79-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

6. Район башлыгы «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм коррупциягә каршы көрәш максатларында башка федераль законнарда билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен җаваплылыктан азат ителә. Мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү “Коррупциягә каршы көрәш турында”гы 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3 - 6 өлешләрендә каралган тәртиптә аңа бәйле булмаган хәлләрнең нәтиҗәсе дип танылса.

41 маддә. Район Башлыгы вәкаләтләре

Район Башлыгы:

1) районны башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә, ышанычнамәсез район исеменнән эш итә;

2) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә район Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм аларны халыкка җиткерә;

3) район Советының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итәргә хокуклы;

4) районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен районның җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

5) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм район Советы эшчәнлеген оештыру буенча үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

6) район Советы эшен оештыра, район советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә;

7) район Башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт төзи;

8) район Советы эшендә җәмәгатьчелек фикерен исәпкә алуны һәм хәбәрдарлыкны тәэмин итү чараларын күрә;

9) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

10) район Советы утырышлары беркетмәләренә имза сала;

11) район Советы аппараты эшенә җитәкчелек итә;

12) район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

13) район Советы эшчәнлеген тотуга һәм тәэмин итүгә район бюджетында каралган чыгымнар буенча акчаларны бүлүче булып тора;

14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны закон һәм әлеге Устав нигезендә гамәлгә ашыру буенча район Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

15) районның җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, район территориясендә эш итүче башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

16) район исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;

17) финанс органы турындагы Нигезләмә нигезендә бюджетның агымдагы үтәлешен тикшереп тора;

18) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

19) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнар башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, район Советы карарлары белән район Башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

42 маддә. Район Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очраклар түбәндәгеләр:

1) вафат булу;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага җибәрү турында;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан азат итү;

4) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип танылу;

5) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

6) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;

7) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

8) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

9) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

10) сәламәтлеге торышы буенча муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсезлек;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 4 һәм 6 өлешләре нигезендә, шулай ук муниципаль район бетерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган муниципаль районны үзгәртеп кору;

12) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү нәтиҗәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыгракка артуы.

2. Район Башлыгы вәкаләтләре шулай ук Россия Федерациясе Президентының ышанычын югалтуга бәйле рәвештә түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) Район Башлыгы, аның хатыны һәм балигъ булмаган балалары тарафыннан «аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчаларын һәм кыйммәтле әйберләрен саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»гы 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тыюны үтәмәү;

2) күрсәтелгән затлар тиешенчә район Башлыгын сайлауларда кандидатлар буларак теркәлгән чорда Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу яисә аларның булуы, акчаларның һәм кыйммәтле әйберләрнең саклануы, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану факты район Башлыгына карата билгеләнү.

3. Район Башлыгы вәкаләтләре әлеге статьяның 1 пунктының 1-10 бүлекләрендә күрсәтелгән нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа район Башлыгын сайлау район Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган йә аңа карата суд карары буенча сак астына алу яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча район башлыгы урынбасары башкара.

Татарстан Республикасы Рәисенең район башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә йә район Советының район башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган район башлыгы әлеге хокукый актка яисә карарга суд тәртибендә шикаять биргән очракта, муниципаль сайлауларда сайлана торган район башлыгын вакытыннан алда сайлаулар суд карары законлы көченә кергәнче билгеләнә алмый.

5. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, район Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган район башлыгын сайлау вәкаләтләре шулай туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Әгәр район башлыгының вәкаләтләре район Советы вәкаләтләре тәмамланырга алты айдан да кимрәк вакыт калганда вакытыннан алда туктатылса, район Советы карары буенча яңа район Башлыгын сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Рәисенең район Башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә йә район Советының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган районБашлыгы әлеге хокукый актка яисә карарга суд тәртибендә шикаять биргән очракта, район Советы суд карары закон көченә кергәнче район Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган район Башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

43 маддә. Район Башлыгын отставкага җибәрү

1. Район Советы район Советы депутатлары инициативасы белән яисә Татарстан Республикасы Рәисе инициативасы белән «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм нигезләрдә район Башлыгын отставкага җибәрергә хокуклы.

2. Район Башлыгын отставкага җибәрү өчен нигез булып түбәндәгеләр тора:

1) федераль законнарда каралган нәтиҗәләргә китергән (китергән) район Башлыгы карарлары, гамәлләре (гамәл кылмавы);

2) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру бурычларын һәм (яисә) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен район җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итү бурычларын өч ай һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә үтәмәү;

3) район Башлыгының район Советы каршындагы еллык хисабы нәтиҗәләре буенча район Башлыгы эшчәнлегенә ике тапкыр рәттән канәгатьләнерлек бәя бирмәү;

4) "Коррупциягә каршы көрәш турында"гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ санлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында»гы 07.05.2013 ел, № 79-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү;

5) район Башлыгы, район Башкарма комитеты җитәкчесе, район җирле үзидарәсенең башка органнары һәм вазыйфаи затлары һәм ведомство

буйсынуындагы оешмалар тарафыннан расага, милләткә, телгә, дингә мөнәсәбәткә һәм башка хәлләргә бәйле рәвештә кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең тигезлегенең дәүләт гарантияләрен массакүләм бозуга, раса, милләт, тел яисә дин билгеләре буенча хокукларны чикләүгә һәм дискриминацияләүгә юл кую, әгәр бу милләтара һәм конфессияара татулыкны бозуга китерсә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар килеп чыгуга китерсә;

6) аның чит ил агенты статусын алуы.

3. Район Советы депутатларының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасы, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере тарафыннан чыгарылган, мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә, ул район Советына кертелә. Әлеге мөрәҗәгать район Советының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны күрсәтү турында район башлыгына һәм Татарстан Республикасы Рәисенә әлеге мөрәҗәгатьне район Советына керткән көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Район Советы депутатларының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасы Татарстан Республикасы Рәисе фикерен исәпкә алып карала.

5. Район Советы депутатларының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасын караганда район җирле үзидарә органнарының район җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруын тәэмин итүгә һәм (яисә) район Башлыгының федераль законнар белән каралган нәтиҗәләргә китергән карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) кагылышлы мәсьәләләрне карау күздә тотылган очракта, законнар белән, район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карар бары тик Татарстан Республикасы Рәисе ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Рәисенең район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасы мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә, ул район Советының тиешле карары проекты белән бергә район Советына кертелә. Әлеге инициативаны тәкъдим итү турында район Башлыгына әлеге мөрәҗәгатьне район Советына керткән көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

7. Район Советы депутатларының яисә Татарстан Республикасы Рәисенең район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасын карау тиешле мөрәҗәгать кертелгән көннән алып бер ай эчендә район Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Район Советының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары, әгәр аның өчен район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Район Советының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карарына район Советы утырышында рәислек итүче депутат кул куя.

10. Район советы составына керүче һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкаручы район Башлыгы аны отставкага җибәрү мәсьәләсе карала торган район Советы утырышында катнашкан очракта, әлеге утырыш район Советының шушы утырышка район Советы тарафыннан вәкаләт бирелгән депутаты рәислегендә уза.

11. Район Советы тарафыннан каралганда һәм район Башлыгын отставкага җибәрү турында карар кабул ителгәндә түбәндәгеләр үтәлергә тиеш:

1) тиешле утырышны үткәрү датасы һәм урыны турында хәбәрнамәне алдан алу, шулай ук район Советы депутатларының яисә Татарстан Республикасы Рәисенең мөрәҗәгате һәм аны отставкага җибәрү турында район Советы карары проекты белән танышу;

2) аңа район Советы депутатларына отставкага җибәрү өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар мөмкинлеге бирү.

12. Әгәр район Башлыгы район Советының аны отставкага җибәрү турындагы карары белән килешмәсә, ул язма рәвештә үзенең аерым фикерен әйтергә хокуклы.

13. Район Советының район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары ул кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Район Башлыгы аны отставкага җибәрү мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян иткән очракта, ул район Советының күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

14. Район Советы депутатларының яисә Татарстан Республикасы Рәисенең район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасы район Советы тарафыннан кире кагылган очракта, район Башлыгын отставкага җибәрү турындагы мәсьәлә район Советы утырышы уздырылганнан соң ике айдан да иртәрәк булмаган вакытта кабат карау өчен чыгарылырга мөмкин.

15. Район Советы аны отставкага җибәрү турында карар кабул иткән район Башлыгы әлеге карарга карата шикаять белдерү турындагы гариза белән әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң 10 көн эчендә судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

Суд гаризаны карарга һәм гариза бирелгән көннән 10 көннән дә соңга калмыйча карар кабул итәргә тиеш.

44 маддә. Район Башлыгы урынбасары

1. Район Башлыгы тәкъдиме буенча депутатлар арасыннан район Советы тарафыннан район Башлыгы урынбасары сайлана.

2. Район Советы депутатының сайлануы өчен район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, район Башлыгы урынбасары булып санала.

Район Башлыгы урынбасары яшерен яки ачык тавыш бирү юлы белән сайлана. Тавыш бирү ысулын сайлау турындагы карар район Советы карары белән билгеләнә.

3. Район Башлыгы урынбасары вазыйфаларын район Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфалар бүленеше нигезендә башкара, район Башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаганда (авыру яки ялга китү сәбәпле) яисә үз вазыйфаларын үтәү мөмкинлеге булмаганда йә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылганда район Башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Район Башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

5. Район Башлыгы урынбасарының вәкаләтләре ул үз вазыйфасына керешкән көннән башлана һәм яңа сайланган урынбасары үз вазыйфасына кергән көндә туктатыла.

6. Район Башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 42 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Район Башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта район Советы карары нигезендә, район Башлыгы инициативасы буенча яисә район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере булган депутатлар төркеме таләбе буенча, вазифасыннан чакыртып алынырга мөмкин. Район Башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы район Башлыгы урынбасары тиеш түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән районның җирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәри берлек оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашудан тыш) һәм Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы рәисенә алдан хәбәр итү белән;

в) «Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советы» Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында район мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) оештыручысы (акционеры, катнашучысы) район булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә район мәнфәгатьләрен район исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә күрсәтү;
д) федераль законнарда каралган башка очраклар;
3) укытучылык, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый;
4) Әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.

9. Район Башлыгы урынбасары «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында»гы 07.05.2013 ел, № 79-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш

10. «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында»гы 07.05.2013 ел, № 79-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләр, тыюлар үтәлмәгән, бурычлар үтәлмәгән очракта район Башлыгы урынбасарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла

11. Район башлыгы урынбасары «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм коррупциягә каршы көрәш максатларында башка федераль законнарда билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен җаваплылыктан азат ителә. Мондый чикләүләрне,

тыюларны һәм таләпләрне үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү “Коррупциягә каршы көрәш турында”гы 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3 - 6 өлешләрендә каралган тәртиптә аңа бәйле булмаган хәлләрнең нәтиҗәсе дип танылса.

V БҮЛЕК. РАЙОНДА МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ ЗАТЛАРНЫ ЫШАНЫЧНЫ ЮГАЛТУ СӘБӘПЛЕ ЭШТӘН АЗАТ ИТҮ (ВАЗЫЙФАСЫННАН АЗАТ ИТҮ)

45 маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат Федераль конституциячел законнарда, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, зат үзе ягы булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буенча чаралар күрмәсә;

2) затның үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырмавы, федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, белә торып тулы булмаган белешмәләр тапшыруы йә, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дөрес булмаган белешмәләр тапшыруы;

3) коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә затның түләүле нигездә катнашуы, федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш;

4) затның эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, затның идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә шулай ук Россия Федерациясе дәүләт вазыйфасын, Россия Федерациясе субъекты дәүләт вазыйфасын биләүче зат тарафыннан муниципаль вазыйфа кабул ителмәгән очракта, яклар конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чаралары, федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, аңа буйсынган зат булган затлар эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

3. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү) рәвешендәге түләтүләр куллану турындагы белешмәләр әлеге зат тиешле вазыйфаны биләгән дәүләт органы (җирле үзидарә органы) тарафыннан ышанычны

югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә, ул 06.10.2003 елның «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы № 131-ФЗ санлы Федераль законның 15 статьясында каралган.

VI бүлек. РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

46 маддә. Район Башкарма комитеты - район җирле үзидарәсенең башкарма-боерык бирү органы

1. Район башкарма комитеты район җирле үзидарәсенең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Район Башкарма комитетының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитеты. Кыскартылган варианты - ТР Ютазы муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба текст буенча - район Башкарма комитеты).

3. Район Башкарма комитеты район Советына, район Башлыгына һәм район халкына хисап тота.

4. Район Башкарма комитетының мөһере, район гербы сурәтләнгән һәм үз исеме язылган бланклары бар.

5. Район Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

47 маддә. Район Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Район Советы тарафыннан Башкарма комитет җитәкчесе тәкъдиме буенча раслана.

2. Район Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет җитәкчесе, аның урынбасарлары, район Башкарма комитетының тармак (функциональ) һәм башка органнары керә.

3. Район Башкарма комитеты органнары район Советы тарафыннан раслана торган нигезләмәләр нигезендә эш итә.

4. Район Башкарма комитеты эшчәнлегенә булышлык күрсәтү, аның компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү бурычларын килештереп хәл итү өчен район Башкарма комитеты каршында район Башкарма комитеты җитәкчесе карары белән координация, эксперт һәм башка киңәшмә (консультатив) органнары төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән органнар район Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш иҗтимагый башлангычларда алып барыла.

48 маддә. Район Башкарма комитеты вәкаләтләре

Район Башкарма комитетының вәкаләтләре:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- район бюджеты проектын, районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектын эшләүне тәэмин итә;

- район бюджетының үтәлешен оештыра, районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясен гамәлгә ашыруны оештыра;

-җирлекләр бюджетының үтәлеше турында, җирлекләрнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен гамәлгә ашыру турында хисаплар әзерли;

- районның икътисады һәм социаль өлкәсе торышын тасвирлый торган статистик күрсәткечләрне җыюны һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- район составына керүче җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәләрен район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләүне тәэмин итә;

- район җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын эшләүне һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- район Советы тарафыннан расланган (хупланган) стратегик планлаштыру документларын гамәлгә ашыруны мониторинглый һәм тикшереп тора;

2) муниципаль милеккә идарә итү, район территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, алар белән эш итү һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- Россия Федерациясе законнарында, Татарстан Республикасы законнарында, район Советы карарларында каралган тәртиптә муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшыруны, читләштерүне, башка алыш-бирешләрне башкаруны гамәлгә ашыра;

- район Советы карары белән билгеләнә торган очракларда муниципаль мөлкәтне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм район Советы белән килештерүгә (раслауга) кертә;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның максатларын, эшчәнлек шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль учреждениеләрне финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, аларның җитәкчеләрен контракт нигезендә билгели һәм биләгән вазыйфаларыннан азат итә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән районны икътисадый һәм социаль үстерүдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи;

- район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр оештыруга ярдәм итә;

- муниципаль заказны формалаштыра, урнаштыра, муниципаль заказның үтәлешен тикшереп тора, район ихтыяҗлары өчен каралган эшләрнең заказчысы булып тора.;

- «Кулланучылар хокукларын яклау турында»гы 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирә;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларын башкарган чорга торак урын бирә;

3) территориаль планлаштыру, җирдән һәм башка табигать ресурсларыннан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- районны, район составына керүче җирлекләрне территориаль планлаштыру документлары, район җирләреннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, районның башка шәһәр төзелеше документлары проектларын эшли һәм район Советы раславына кертә һәм аларны гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- район территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системаларын алып бара;

- районның муниципаль милкендәге җирләрдән нәтиҗәле файдалануны һәм аларны саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- экологик хәл турында халыкка хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

- әйләнә-тирә мохитне саклау буенча җирлекара характердагы чаралар оештыра, шул исәптән әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә муниципаль район территориясендә планлаштырыла торган хуҗалык һәм башка эшчәнлек буенча иҗтимагый фикер алышулар оештыра һәм үткәрә;

- район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- җирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, гомуми файдаланудагы су объектларыннан шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен файдалану кагыйдәләрен, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп, шулай ук су объектларыннан рекреация максатларында файдалану кагыйдәләрен билгели;

- федераль закон нигезендә муниципаль район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын тәэмин итә;

- район чикләрендә, шулай ук район составына керүче җирлекләр чикләрендә җир контролен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны тикшерә һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә;

- район территориясен планлаштыру документациясен, район составына керүче җирлекләр территориясенә карата территорияне планлаштыру документациясен раслый, төзелешкә (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш) рөхсәт бирә, район составына керүче җирлекләр территориясендә урнашкан капиталь төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә, җирләрне һәм муниципаль ихтыяҗлар өчен җирлекләр чикләрендәге җир кишәрлекләрен тартып ала, җирлекләр чикләрендә муниципаль

җир контролен гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карап чыга һәм мондый караулар барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә, индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының планлаштырыла торган төзелеше турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе турында хәбәрнамә җибәрә, индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлеге, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объекты яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы турында хәбәрнамәләр, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авыллар арасындагы территорияләрдә урнашкан җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә ирекле төзелешне сүтеп карар кабул итү авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтү турында карар, максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм авыллар арасындагы территориядә урнашкан җир кишәрлеген тартып алу турында карар, авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтүне яки аны шәһәр төзелеше Россия Федерациясе кодексында билгеләнгән таләпләргә туры китерүне;

- индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектын төзү яки реконструкцияләү планлаштырыла торган хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объекты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлеге турында хәбәрнамәләр җибәрә, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объекты яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы турында хәбәрнамә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше яки бакча йорты объектларының җирлекләр территорияләрендә урнашкан җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турындагы хәбәрнамәләр максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган яисә максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган җир кишәрлеген тартып алу турында карарлар кабул итә. Россия Федерациясе законнарын бозып, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда ирекле төзелешне сүтә яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыра;

- район составына керүче җирлекләр территориясендә элек исәпкә алынган күчемсез мөлкәт объектларының хокук ияләрен ачыклау буенча карарлар кабул итә

һәм чаралар үткәрә, әлеге күчемсез мөлкәт объектларының хокук ияләре турында белешмәләрне күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен җибәрә;

- федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны оештыра һәм территориянең карта-планын раслый;

- реклама конструкцияләрен урнаштыру схемаларын раслый, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгара, «реклама турында»гы 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен сүтү турында күрсәтмәләр бирә.;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

4) Төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- район территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны, автомобиль транспортында, шәһәр җир өсте электр транспортында һәм муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хуҗалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны, аларда юл хәрәкәтен оештыруны һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүне тәэмин имуниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны, автомобиль транспортында, шәһәр җир өсте электр транспортында һәм муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хуҗалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны, аларда юл хәрәкәтен оештыруны һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүне тәэмин итә, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендшулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм муниципаль район чикләрендәге җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

- район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче Җәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графикларын, тукталыш урыннарын раслый яисә килештерә;

- район чикләрендәге торак пунктлардан читтә җәмәгать транспорты тукталышлары өчен билгеләнгән урыннарны төзекләндерүне тәэмин итә;

- җирлекләрне элемтә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

5) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук төзекләндерү һәм авыл хуҗалыгы өлкәсендә:

- район чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыра, бу өлкәләрдә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, кануннарда каралган чараларны үткәрә;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген ар- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра:

- район чикләрендә урнашкан муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү үткәрүне оештыра; энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

-су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында»гы 07.12.2011 елгы 416-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- «Җылылык белән тәэмин итү турында» 27.07.2010 елгы 190-ФЗ номерлы Федераль законда каралган җылылык белән тәэмин итүне оештыру вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;

- район составына керүче җирлекләрне ял итү һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- район составына кергән җирлекләрдә җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыра;

- муниципаль район милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне) саклау чараларын гамәлгә ашыра;

- муниципаль район музейлары төзи;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм җирлекара җирләү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итә;

6) мәгариф, сәламәтлек саклау, спорт һәм яшьләр сәясәте өлкәсендә:

- муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан финанс белән тәэмин ителә торган Балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) оештыра, балаларны карауны һәм карауны, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карауны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра, шулай ук үз вәкаләтләре чикләрендә каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү чараларын, шул исәптән аларның гомере һәм сәламәтлеге иминлеген тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыра;

- гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре территориаль программасы нигезендә район территориясендә (башкарма хакимиятнең федераль органы карамагындагы, аерым территорияләр халкын медик-санитар тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләрнең Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән җирлекләр территорияләреннән тыш) халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыра;

- җирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча җирлекара характердагы чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын эшләүдә һәм гамәлгә ашыруда, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны эшләүдә һәм гамәлгә ашыруда катнаша, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруны мониторинглауны оештыра һәм гамәлгә ашыра;

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- район территориясендә районның дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары законнарының, актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судында дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең,

учреждениеләрнең, оешмаларның районның җирле үзидарә хокукларын боза торган актларына шикаять бирә;

- Россия Федерациясе Федераль законы нигезендә муниципаль милиция тарафыннан җәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәэмин итә;

- район чикләрендә, шулай ук район составына керүче җирлекләр чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыянны бетерүдә катнаша;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, район халкын һәм территориясен, район составына керүче җирлекләр территорияләрен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- район составына керүче җирлекләр территорияләрендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формированиеләрен төзи, тота һәм аларның эшчәнлеген оештыра;

- район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгу турында вакытында хәбәр итүне һәм хәбәр итүне тәэмин итә;

- су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, район чикләрендә аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- опека һәм попечительлекне гамәлгә ашыра;

- җирле референдумны әзерләүне һәм уздыруны, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәэмин итә;

- террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук район территориясендә, шулай ук район составына керүче җирлекләр чикләрендә террорчылык һәм экстремизм күренешләренең нәтиҗәләрен киметүдә һәм (яисә) бетерүдә катнаша;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, аз санлы җирле халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшли һәм гамәлгә ашыра;

- район чикләрендә, шулай ук район составына керүче җирлекләр чикләрендә коррупциягә каршы чаралар күрә;

- террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү өлкәсендә муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра;

- муниципаль берәмлекләрдә террорчылыкның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткәрү буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә;

- террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу буенча җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында»гы 23.06.2016 елгы 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- муниципаль милектәге яисә район җирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан саклануына карата таләпләрнең үтәлешен тәэмин итә;

- район чикләрендә торак пунктлар чикләреннән тыш янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итә;

- муниципаль янгыннан саклау оештыра;

8) районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хисаплар тапшыра;

- район Советы карарлары нигезендә район җирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәэмин итә.

9) башка вәкаләтләр:

- район җирлекләренең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны булдыруны һәм карап тотуны тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыра;

- районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, моңа законнарда, әлеге Уставта, район Советы карарларында район Советы, район Башлыгы яисә районның башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләр керми;

- "Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында"гы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Район башкарма комитеты җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) муниципаль район музейларын булдыру;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

3) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) муниципаль район территориясендә Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

5) 2008 елның 31 декабренә алар карамагындагы югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә ашыручы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

8) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»гы 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

9) "Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында"гы 20.07.2012 ел, № 125-ФЗ Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

10) авыллар арасындагы территориядә урнашкан торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыру, шулай ук ведомство буйсынуындагы оешмалар җитәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләрен куллану һәм оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган җитешсезлекләрне бетерү буенча чаралар күрүне тикшереп торуны гамәлгә ашыру, федераль законнар нигезендә;

12) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында»гы 23.06.2016 елгы 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

13) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм күрсәтү;

14) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

15) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирү;

16) алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдәге затларга ярдәм күрсәтү гамәлләрен гамәлгә ашыру;

17) муниципаль янгыннан саклау оештыру.

3. Район башкарма комитеты районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне дә гамәлгә ашыра, моңа кануннарда, әлеге Уставта, район Советы карарларында район Советы, район Башлыгы яки районның башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләр керми.

4. Районның башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Район Башкарма комитетының муниципаль контроль өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре мондый органнарның статусын билгели торган хокукый актлар нигезендә район Башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

5. Террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу буенча җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә район башкарма комитеты:

1) терроризмны профилактикалау, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү өлкәсендә муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра;

2) муниципаль берәмлекләрдә террорчылыкның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату буенча, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру буенча, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткәрү юлы белән, мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә;

3) терроризмны профилактикалау, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү буенча федераль башкарма хакимият органнары һәм (яисә) Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органнары тарафыннан оештырыла торган чараларда катнаша;

4) муниципаль милектәге яисә җирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан саклануына карата таләпләрнең үтәлешен тәэмин итә;

5) терроризмны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу мәсьәләләре буенча

Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнарына тәкъдимнәр җибәрә;

6) террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу буенча җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

49 маддә. Район Башкарма комитеты җитәкчесе

1. Район Башкарма комитетын район Башкарма комитеты җитәкчесе җитәкли.

2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе район җирле үзидарәсенең әлеге вазыйфага контракт буенча билгеләнә торган вазыйфаи заты булып тора.

3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Район Башкарма комитеты җитәкчесе, укытучылык, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, эшкуарлык, шулай ук бүтән түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә хокуклы түгел. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбенә генә финанслана алмый. Район Башкарма комитеты җитәкчесе, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтчелек советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләп килүче структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә хокуклы түгел.

5. Районның Башкарма комитеты җитәкчесе «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында»гы 07.05.2013 ел, № 79-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

6. Районның Башкарма комитеты җитәкчесе «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм коррупциягә каршы көрәш максатларында башка федераль законнарда билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен җаваплылыктан азат ителә. Мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү “Коррупциягә каршы көрәш турында”гы 2008 елның 25 декабрендәге 273-

ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3 - 6 өлешләрендә каралган тәртиптә аңа бәйле булмаган хәлләрнең нәтиҗәсе дип танылса.

7. Аерым оештыру-боеру функцияләрен башкару өчен район Башкарма комитеты җитәкчесенең урынбасарлары була. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вакытлыча булмаганда (авырып китүгә яисә ялга китүгә бәйле рәвештә) яисә ул үз вазыйфаларын үти алмаганда яисә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, аның вәкаләтләрен билгеләнгән вазыйфалар бүленеше нигезендә район Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасарларының берсе башкара.

50 маддә. Район Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләп кую тәртибе

1. Район Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү конкурс нигезендә башкарыла.

2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе өчен контракт шартлары район Советы тарафыннан раслана. Федераль закон яисә Татарстан Республикасы законы белән районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләре тапшырылган очракта, контрактка Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән шартлар мәҗбүри рәвештә кертелә.

3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына кандидатлар федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән квалификация таләпләре нигезендә түбәндәгеләргә ия булырга тиеш:

- «Дәүләт һәм муниципаль идарә» белгечлеге буенча югары һөнәри белем йә белгечлеге буенча район Советы карары белән билгеләнә торган башка югары һөнәри белем;

- тиешле вазыйфаи төркемнең муниципаль хезмәт вазыйфаларында яисә аларга тиңләштерелгән дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларында кимендә ике ел муниципаль хезмәт стажы йә белгечлек буенча кимендә биш ел эш стажы;

- оешма җитәкчесе, җитәкче урынбасары, дәүләт органы, җирле үзидарә органы вазыйфаларында, шулай ук аларның структур бүлекчәләре җитәкчеләре вазыйфаларында кимендә биш ел идарә итү эшчәнлеге тәҗрибәсе;

- район Советы карары белән билгеләнә торган, башкарма комитет җитәкчесе вазыйфаларын башкару өчен кирәкле күләмдәге эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр.

4. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс әлеге Устав һәм район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турындагы белешмәләр, контракт проекты массакүләм мәгълүмат чараларында конкурс уздыру көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга тиеш.

6. Конкурс уздыру өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны район Советы тарафыннан билгеләнә.

7. Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы район Советы тарафыннан, ә икенче яртысы Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан билгеләнә.

8. Зат район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан район Советы тарафыннан билгеләнә.

9. Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән килешү район башлыгы тарафыннан төзелә.

51 маддә. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләре чоры

1. Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт затны район Башкарма комитеты җитәкчесе итеп билгеләү турында карар кабул иткән район Советының вәкаләтләре чорына (яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көнгә кадәр) кимендә ике елга төзелә.

2. Район Советының вәкаләтләре срогы тәмамлангач, район Башкарма комитеты җитәкчесе билгеләнгән тәртиптә район Башкарма комитетының яңа җитәкчесе билгеләнгәнче үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны дәвам итә.

52 маддә. Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет җитәкчесе:

1) район Башкарма комитеты эшчәнлегенә бер башлыклыклык принципларында җитәкчелек итә һәм район Башкарма комитетының үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрен үтәве өчен шәхсән җаваплы була;

2) район Советы, район Башлыгы, районның һәм башка муниципаль берәмлекләрнең башка җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә район башкарма комитетын тәкъдим итә;

3) район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны район Советы каравына тапшыра;

4) районның комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше турында хисапларны район Советы каравына тапшыра;

5) район Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләрнең чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды тарафыннан билгеләнгән расланган структура нигезендә район Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

6) кануннарда билгеләнгән тәртиптә район Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасарларын билгеләп куя һәм вазыйфаларыннан азат итә, алар арасында вазыйфаларны бүлә, муниципаль хезмәткәрләрне һәм район Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә;

7) үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә район акчалары белән эш итә;

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен район Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыра һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхсән җаваплы була; тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү йөзеннән хокукый актлар чыгара;

9) район Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

10) район Советы тарафыннан контрольдә тотыла һәм хисап тота, район советына үз эшчәнлеге һәм район Башкарма комитеты эшчәнлеге нәтиҗәләре, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

11) язма рәвештә район башлыгына Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит дәүләт гражданлыгы туктатылуы турында хәбәр итә - чит ил гражданы районның җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә яисә чит дәүләт гражданлыгын (гражданлыгын) алуда йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алуда катнашучы, бу хакта аңа билгеле булгач, ләкин Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит дәүләт гражданлыгы туктатылганнан яисә чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) алынганнан йә яшәүгә рөхсәт яисә әлеге

пунктта каралган башка документ алынганнан соң биш эш көненнән дә соңга калмыйча;

12) район Башкарма комитеты эшчәнлеге турында халыкка даими хәбәр итә, район Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, гражданнарны кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

13) дәүләт һәм башка органнарда район мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, район Башкарма комитеты исеменнән судка гаризалар бирә, ышанычнамәләр бирә;

14) район Башкарма комитеты органнары турында нигезләмәләр проектларын район Советына раслау өчен тәкъдим итә;

15) район Советы билгеләгән тәртиптә район Башкарма комитеты органнары җитәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә;

16) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен район Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

17) законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

53 маддә. Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башкарма комитеты җитәкчесенең вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очраклар:

1) вафат булу;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 37 статьясындагы 11 яисә 11.1 өлеше нигезендә контрактны өзү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан азат итү;

5) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә кергәндә;

8) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 4 һәм 6 өлешләре нигезендә, шулай ук муниципаль район бетерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган муниципаль районны үзгәртеп кору;

12) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә җирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

13) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү яисә җирлекнең шәһәр округы белән берләшүе нәтиҗәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыгракка артуы;

14) җирле администрация башлыгы вәкаләтләрен башкаручы муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкәннән соң.

2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт якларның килешүе буенча яисә суд тәртибендә гариза нигезендә өзелергә мөмкин:

1) район Советының яисә район башлыгының Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук әлеге Уставның 53 статьясындагы 5 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Рәисе - федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән район җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә контракт

шартларын бозуга, шулай ук әлеге Уставның 53 статьясындагы 5 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

3) район Башкарма комитеты җитәкчесен-районның җирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартлары бозылуга бәйле рәвештә.

3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән Контракт суд тәртибендә өзелергә мөмкин, Татарстан Республикасы Рәисе гаризасы нигезендә,«Коррупциягә каршы тору турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль закон, 07.05.2013 елның «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчаларын һәм кыйммәтле әйберләрен саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»гы № 79-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән, коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтиҗәсендә ачыкланган чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә.

3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган йә аңа карата суд карары буенча сак астына алу яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен район Советы карары нигезендә аның урынбасарларының берсе, конкурс нәтиҗәләре буенча район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына башка кандидатура билгеләнгәнче, вакытлыча башкара.

VII бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫҢ ҮЗАРА МӨНӘСӘБӘТЛӘРЕ

54 маддә. Район Советы, район Башлыгы һәм район Башкарма комитеты арасындагы хезмәттәшлек нигезләре

1. Әлеге уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүленеше нигезендә район Советы, район Башлыгы һәм район Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль рәвештә башкара.

2. Район Советы һәм район Башкарма комитеты, районның икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән формаларда үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Район Советы һәм район Башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны имзаланган көннән алып җиде көн эчендә бер-берсенә юллыйлар.

4. Район Советы, район Башлыгы район Башкарма комитеты җитәкчесенә район Башкарма комитеты җитәкчесенең, район Башкарма комитетының башка вазыйфаи затларының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки тулыландыру турында тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты җитәкчесе район Советына, район Башлыгына район Советының, район Башлыгының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки тулыландыру тәкъдиме белән мөрәҗәгать итәргә, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Район Башлыгы район Советы эш планнарын һәм район Советы карарлары проектларын район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә район Башкарма комитеты җитәкчесенә юллый.

7. Район Советы һәм аның органнары утырышларында, аның органнары утырышларында, район Башлыгы үткәрә торган утырышларда район Башкарма комитеты җитәкчесе, аның урынбасарлары яисә алар вәкаләт биргән затлар киңәш бирү хокукы белән катнашырга хокуклы. Район Башкарма комитетының вазыйфаи затлары язма чакыру булганда район Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үткәргән утырышларда район Башлыгы, район Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

9. Районның экономик һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә районның җирле үзидарә органнарына район җирле үзидарәсенең сайланулы вазыйфаи затларын, район җирле үзидарәсенең сайланулы органнары әгъзаларын, район Советы депутатларын әзерләүне, яңадан әзерләүне һәм аларның квалификациясен күтәрүне, шулай ук муниципаль хезмәткәрләрне һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләрен һөнәри әзерләүне, яңадан әзерләүне һәм аларның квалификациясен күтәрүне оештыру вәкаләтләре бирелде.

55 маддә. Җирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү

Район җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VIII бүлек. РАЙОННЫҢ БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

56 маддә. Районның контроль-хисап палатасы

1. Районның контроль-хисап палатасы даими эшләүче тышкы финанс контроле органы булып тора һәм район Советы тарафыннан төзелә.

2. Район Контроль-хисап палатасының структурасы, оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 декабрендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, район Советы тарафыннан расланган районның Контроль-хисап палатасы турында Нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә районның Контроль-хисап палатасын оештыруны һәм аның эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

57 маддә. Районның Финанс-бюджет палатасы

1. Районның Финанс-бюджет Палатасы районның бюджетын үтәүне, район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисап төзүне гамәлгә ашыручы даими эшләүче җирле үзидарә органы булып тора.

Районның Финанс-бюджет палатасы район Советына хисап бирә.

2. Районның Финанс-бюджет палатасы рәисе үз вазыйфасына район Советы рәисе - район Башлыгы тәкъдиме белән яки район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере тарафыннан биш елга билгеләнә.

3. Районның Финанс-бюджет палатасы рәисе районның җирле үзидарәсе вазыйфаи заты булып тора, районның Финанс-бюджет палатасы эшчәнлегенә җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

4. Районның Финанс-бюджет палатасында мөһер, район гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган бланклар бар.

5. Районның Финанс-бюджет палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

6. Финанс-бюджет палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә нигезендә алып бара.

58 маддә. Районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы

1. Районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль мөлкәт, шул исәптән район милкендәге җир кишәрлекләре, акцияләр, хуҗалык җәмгыятьләренең устав капиталларындагы өлешләре (кертемнәре) белән идарә итүне гамәлгә ашыручы районның даими эшләүче җирле үзидарә органы булып тора.

Районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы үз вәкаләтләрен башкарганда район Советына хисап бирә.

2. Районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе вазыйфага район Советы рәисе - район Башлыгы тәкъдиме белән яисә район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере тарафыннан биш елга билгеләнә.

3. Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе район җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты булып тора, район мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре Палатасы эшчәнлегенә җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

4. Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасының мөһере, район гербы сурәтләнгән һәм үз исеме язылган бланклары бар.

5. Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

6. Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә нигезендә алып бара.

IX бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ РАЙОН МУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАН-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

59 маддә. Районның юридик зат хокукларына ия җирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары район Советына һәм район башкарма комитетына, районның Контроль-хисап палатасына, районның финанс-бюджет палатасына, районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасына бирелә.

2. Район Советы карары белән юридик зат хокуклары башка муниципаль органнарга, шулай ук район Башкарма комитеты структурасы нигезендә аның аерым органнарына бирелергә мөмкин.

60 маддә. Районның җирле үзидарә органнары

юридик затлар буларак

1. Район Башлыгы мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар ала һәм гамәлгә ашыра, район бюджетының район Советы, район Башлыгы, депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлдерелгән акчалары белән эш итүгә, шулай ук район Советына беркетелгән муниципаль мөлкәт белән эш итүгә бәйле рәвештә судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.

2. Район исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар, бурычлар сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга район Башкарма комитеты җитәкчесе мөмкин.

3. Районның юридик зат хокуклары бирелгән җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып торалар һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

61 маддә. Районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү

1. Районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик район бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта, район Советы карарларында каралган очракларда районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

X бүлек. Район Башлыгының һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче башка затларның социаль һәм башка гарантияләре

62 маддә. Район Башлыгы һәм аның урынбасарының даими нигездә эшләүче эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләр

1. Район Башлыгына һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарына әлеге Устав нигезендә ай саен акчалата бүләкләү түләнә.

2. Район Башлыгы һәм аның урынбасарының айлык акчалата түләү күләме кануннар нигезендә билгеләнә.

Айлык акчалата түләү күләме, инфляция дәрәҗәсен (куллану бәяләрен) исәпкә алып, район Советының тиешле елга бюджеты турындагы карары нигезендә ел саен арта (индексацияләнә).

3. Район Башлыгына һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарына закон нигезендә ел саен түләүле отпуск бирелә, командировка чыгымнары каплана, закон нигезендә башка түләүләр башкарыла.

4. Даими нигездә эшләүче район Башлыгы һәм аның урынбасарының вәкаләтләре чоры закон нигезендә гомуми һәм өзлексез хезмәт стажына яисә хезмәт срогына, белгечлек буенча эш стажына кертелә.

5. Район Башлыгына һәм аның урынбасарына «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында»гы 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче затның вазыйфаи вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә вафат булган очракта гаилә әгъзаларын федераль законнар нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

6. Район Башлыгы һәм аның урынбасары «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында»гы 2009 елның 12 февралендәге

15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә федераль закон нигезендә, «Иминият пенсияләре турында»гы 28.12.2013 елның № 400-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә билгеләнгән, картлык (инвалидлык) буенча иминият пенсиясенә ай саен өстәмә алу хокукына ия.

7. Үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен район Башлыгына һәм аның урынбасарына мебель һәм элемтә чаралары белән җиһазландырылган хезмәт бинасы бирелә, шулай ук аларның эшчәнлегенә район Советы карары белән билгеләнә торган башка гарантияләр бирелә.

63 маддә. Район Советы депутатларына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче район Советы депутатына район Советы һәм аның органнары утырышларында катнашкан, район Советы йөкләмәләрен үтәгән вакытта район Советы билгеләгән күләмдә акчалата компенсация түләнергә мөмкин.

2. Үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаручы район башлыгы урынбасарына әлеге Уставта каралган очракларда район Башлыгы вазыйфаларын башкарганда даими нигездә эшләүче район Башлыгы урынбасарының айлык акчалата түләве күләмендә түләнә.

3. Контроль-хисап палатасы аудиторларына әлеге органнар эшендә катнашу вакыты кануннар, район Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

64 маддә. Район Башлыгының, район Советы депутатларының

кагылгысызлыгы гарантияләре

1. Аларны җинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата бүтән төрле җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатларга, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыннарына, аларның багажына, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларына, хат алышуларга, алар файдалана торган элемтә чараларына, аларга караган документларга карата оператив-эзләү чаралары үткәрелгәндә федераль законнар белән билгеләнә.

2. Район Советы депутаты әйткән фикере, тавыш биргәндә белдергән позициясе һәм район Башлыгы статусына туры килә торган башка гамәлләре өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы тәмамлангач та, Федераль закон нигезендә

җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге Нигезләмә Район Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыллау, яла ягу яисә федераль законда җаваплылык каралган башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

XI бүлек. РАЙОН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

65 маддә. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары федераль кануннар нигезендә район халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

66 маддә. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район Башлыгының, җаваплылыгы район халкы алдында үзен сайлаган халыкның ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Ышанычын югалткан район Советы депутаты, шул исәптән район Башлыгы, федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә җирлек Советы депутаты буларак чакыртып алынырга мөмкин.

67 маддә. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

Район Советының, район Башлыгының, район Башкарма комитеты җитәкчесенең дәүләт алдындагы җаваплылыгы тиешле суд карары нигезендә алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре тиешенчә гамәлгә ашырылмаган очракта башлана.

68 маддә. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Район җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XII бүлек. РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

69 маддә. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) район Уставы;

2) җирле референдумда (гражданнар җыенында)кабул ителгән хокукый актлар;

3) район Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) район Башлыгының, район Башкарма комитетының һәм җирле үзидарәнең башка органнарының һәм район җирле үзидарәсе вазыйфаи затларының әлеге Уставта каралган хокукый актлары.

2. Район Уставы һәм җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары була, турыдан-туры гамәлгә керә һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге уставка һәм җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Районның җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар районның бөтен территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешма җитәкчеләре, районның дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы.

5. Районның муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

6. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга мөмкин яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) районның җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан суд тарафыннан, ә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә тиешенчә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы йә татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы.

70 маддә. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне район халкы тарафыннан турыдан-туры хәл итү гражданнарның җирле референдумда (гражданнар җыенында) белдерелгән турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район халкын турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) өстәмә таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән район җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу район Башлыгын чакыртып алу, район Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

71 маддә. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

1) район Советы - район Советы карарлары;

2) район Башлыгы - район Башлыгы карарларын һәм күрсәтмәләрен, район Советы карарларын һәм күрсәтмәләрен;

3) район Башкарма комитеты җитәкчесе - район Башкарма комитеты карарларын һәм күрсәтмәләрен.

2. Район җирле үзидарәсенең башка вазыйфаи затлары әлеге Уставта, аларның статусын билгели торган башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгаралар.

72 маддә. Муниципаль хокукый актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукый актларның проектларын район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, Татарстан Республикасы Ютазы районы прокуроры, шулай ук районның Контроль-хисап Палатасы, районның финанс-бюджет палатасы, мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы үз карамагындагы мәсьәләләр буенча кертә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм рәвеше тиешенчә район Советы Регламенты, район Башлыгы, район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан билгеләнә.

73 маддә. Район Советының хокукый актлары

1. Район Советы үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча район территориясендә үтәлүе мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарлар, район Башлыгын отставкага җибәрү турында карарлар, шулай ук район Советы Регламенты һәм район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка карарлар кабул итә.

2. Район Советы карарлары, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, чыгымнарны район бюджеты средстволарыннан гамәлгә ашыруны күздә

тоткан Совет карарлары район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән район Советы каравына район башкарма комитеты бәяләмәсе булганда кертелергә мөмкин. Әлеге бәяләмә карар проекты район башкарма комитетына тапшырылган көннән алып утыз көн эчендә район Советына тапшырыла.

4. Район Советы карарлары алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә район Башлыгы тарафыннан имзалана һәм әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарыла (халыкка җиткерелә).

74 маддә. Район Башлыгының хокукый актлары

Район Башлыгы законнарда, әлеге Уставта, район Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә әлеге Устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара һәм норматив характерга ия булмаган Совет карарларына имза сала.

75 маддә. Район Башкар0ма комитеты җитәкчесенең хокукый актлары

Башкарма комитет җитәкчесе район Башкарма комитетының законнарда, әлеге Уставта һәм район Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән район җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча район Башкарма комитеты карарларын, шулай ук район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

76 маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе

1. Кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, гамәлгә куючысы район булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми халыкка игълан ителгәннән соң үз көченә керә.

2. Муниципаль норматив хокукый актны, шул исәптән җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүне рәсми рәвештә халыкка җиткерү булып түбәндәгеләр тора:

1) Тулы текстны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (https://pravo.tatarstan.ru, массакүләм мәгълүмат чарасын теркәү турында таныклык № ФС77-60244 от 17.12.2013 ел, федераль элемтә, мәгълүмат технологияләре һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек хезмәте (Роскомнадзор) тарафыннан бирелгән) яисә "Ютазы таңы" ("Ютазинская новь") вакытлы матбугат басмасында (массакүләм мәгълүмат чарасын теркәү турында таныклык № ФС77-47613 от 07.12.2011 ел, федераль элемтә, мәгълүмат технологияләре һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек хезмәте (Роскомнадзор) тарафыннан бирелгән) рәсми бастырып чыгару.

2) Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының «рәсми Татарстан» бердәм порталын урнаштыру, түбәндәге адрес буенча: http://jutaza.tatarstan.ru/.

3. Гражданнарның Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталына керүен тәэмин итү өчен түбәндәге адреслар буенча урнашкан «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренә тоташу пунктлары эшли: Урыссу ш.т. б., Пушкин ур., 38 йорт, Татарстан Республикасы Ютазы район Советы бинасы һәм Урыссу ш. т. б., Пушкин ур., 38 йорт, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитеты бинасы.

4. Муниципаль норматив хокукый актлар, җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр, федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, аларга кул куелган көннән алып 10 көн эчендә халыкка җиткерелә.

5. Район Советының салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

6. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелмәгән муниципаль хокукый актлар, әгәр актның үзендә башкасы билгеләнмәгән булса, аларга имза салынган көннән үз көченә керә.

7. «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге тиешле сайтларның домен исемнәрен һәм аларны муниципаль хокукый актларны, шул исәптән җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләрне халыкка җиткерү гамәлгә ашырыла торган массакүләм мәгълүмат чаралары буларак теркәү турындагы белешмәләрне күрсәтеп, вакытлы матбугат басмалары, челтәр басмалары исемлеге район Башлыгының хокукый актын бастырып чыгару юлы белән гомуми игътибарга җиткерелә (рәсми бастырып чыгарудан тыш)

XIII бүлек. РАЙОНДА МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

77 маддә. Район муниципаль хезмәтен хокукый җайга салу

Районда муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне дә кертеп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе, “Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында”гы 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, “Муниципаль хезмәт турында”гы 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, районның әлеге Уставы, район Советы раслаган муниципаль хезмәт турындагы нигезләмә һәм районның муниципаль хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

XIV бүлек. РАЙОННЫҢ ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЕ

78 маддә. Районның икътисадый нигезе

Районның икътисадый нигезен районның муниципаль милкендәге мөлкәт, район бюджеты акчалары, шулай ук районның мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

79 маддә. Районның муниципаль мөлкәте

1. Район милкендә түбәндәгеләр булырга мөмкин:

1) әлеге уставның 6 статьясында билгеләнгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очракларда җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи

затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) федераль законнар белән җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 11 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт .

2. Муниципаль берәмлекләрнең әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракларда күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштерелергә (мөлкәтнең максатчан билгеләнеше үзгәрергә) йә читләштерелергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

80 маддә. Районның муниципаль мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Районның җирле үзидарә органнары, әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр чикләрен исәпкә алып, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм районның җирле үзидарә органнарының алар нигезендә кабул ителә торган норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, алардан файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Районның җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне федераль законнар нигезендә физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, читләштерергә, башка алыш-бирешләр башкарырга хокуклы.

81 маддә. Районның муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә район Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр район бюджетына керә.

82 маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Районның җирле үзидарә органнары әлеге уставта билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, үзгәртеп оештырырга һәм бетерергә, хуҗалык җәмгыятьләре, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара җәмгыятьләр төзүдә катнашырга хокуклы.

2. Районның җирле үзидарә органнары муниципаль учреждениеләрнең йөкләмәләре буенча район исеменнән субсидия буенча җавап бирәләр һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә аларның үтәлешен тәэмин итәләр.

83 маддә. Район җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Район җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр Федераль Законда, Татарстан Республикасы Законында башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XV бүлек. РАЙОННЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

84 маддә. Район бюджеты

1. Районның үз бюджеты бар.

2. Район бюджеты район Советының норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Район бюджетында җирле үзидарә органнарының районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелә торган керемнәр һәм районның җирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт

вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган район бюджетының тиешле расходлары аерым карала.

4. Районның җирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына район бюджеты үтәлеше турында хисаплар тапшыралар.

85 статья. Районда бюджет процессы

1. Район бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен күзәтү районның җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Район бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Район бюджеты проекты, район Советының район бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәлеше турындагы еллык хисабы, район бюджетын үтәү барышы һәм районның җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре саны турында квартал саен бирелә торган белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарын күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Район бюджеты проекты өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты районның чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында районның социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган район Советының муниципаль хокукый акты нигезендә район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм вакытларда төзелә..

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләрне) билгеләүче нигезләмәләрендә;

2) Россия Федерациясенең милли үсеш максатларын һәм аларга ирешү буенча гавами хакимият органнары эшчәнлеге юнәлешләрен билгеләүче документларда;

3) Татарстан Республикасы Башлыгының (Рәисенең) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

4) Татарстан Республикасы бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

5) Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үсеш фаразына;

6) озак вакытлы чорга Татарстан Республикасының бюджет фаразында (бюджет фаразы проектында, бюджет фаразына үзгәрешләр проектында) ;

7) Татарстан Республикасы дәүләт программаларында (дәүләт программалары проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында).

7. Районның социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга әзерләнә.

Районның социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан әзерләнә.

Районның социаль-икътисади үсеш фаразы районның Башкарма комитеты тарафыннан хуплана һәм район бюджеты проектын кертү белән бер үк вакытта район Советына җибәрелә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Социаль-икътисадый үсеш фаразына аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны, фаразлана торган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

Район бюджеты проектын төзү яки карау барышында районның социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

8. Районның уртача сроклы финанс планы дигәндә район бюджетының төп параметрларын үз эченә алган документ аңлашыла.

Районның уртача сроклы финанс планы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәп, ел саен район Башкарма комитеты билгеләгән форма буенча һәм тәртиптә эшләнә.

Районның уртача сроклы финанс планы проекты район Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм район Советына бюджет проекты белән бер үк вакытта җибәрелә.

Районның уртача сроклы финанс планы күрсәткечләре һәм район бюджеты проектының төп күрсәткечләре бер-берсенә туры килергә тиеш.

Районның расланган уртача сроклы финанс планында түбәндәге параметрлар булырга тиеш:

район бюджеты һәм район берләштерелгән бюджеты керемнәренең һәм расходларының фаразлана торган гомуми күләме;

бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бюджет акчаларын баш бүлүчеләр буенча бюджет ассигнованиеләре күләмнәре;

муниципаль берәмлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрне чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль берәмлекләр арасында бүлү;

салым керемнәреннән җирле бюджетларга Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә торган (билгеләнергә тиешле) түләүләр нормативлары;

бюджет кытлыгы (профициты) ;

районның муниципаль бурычының иң югары чиге чираттагы финанс елыннан (чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елы) соң килүче елның 1 гыйнварына булган хәл буенча.

Муниципаль район башкарма комитеты тарафыннан районның уртача сроклы финанс планының өстәмә күрсәткечләрен раслау каралырга мөмкин.

Районның уртача сроклы финанс планы күрсәткечләре индикатив характерда була һәм чираттагы финанс елына һәм план чорына районның уртача сроклы финанс планын эшләгәндә һәм раслаганда үзгәртелергә мөмкин.

Районның уртача сроклы финанс планы план чорына күрсәтелгән планның параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елына параметрларны өстәү юлы белән эшләнә.

Районның урта сроклы финанс планы проектына аңлатма язуында урта сроклы финанс планы параметрларын нигезләү, шул исәптән планлаштырылган үзгәрешләрнең сәбәпләрен күрсәтеп, аларны элек хупланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы керә.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда, әгәр алар Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне бүлү

нормативлары, шулай ук керемнәр төрләре коды төркемнәре, төркемчәләре һәм статьялары буенча район бюджеты керемнәренең фаразлана торган күләмнәре булырга тиеш.

11. Район бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр билгеләнә:

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.1 статьясында каралган очракларда район бюджеты керемнәренең Баш администраторлары исемлеге;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.2 статьясында каралган очракларда район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бүлү;

Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына)бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

Чираттагы финанс елында һәм план чорында башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

район бюджеты чыгымнарының шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елында район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

район бюджеты кытлыгын финанслауның чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында билгеләнгән чыганаклары;

Чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына һәм план чорының һәр елына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән хәлдә,;

район бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән һәм аның нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, район Советының муниципаль хокукый актлары белән кабул ителгән башка күрсәткечләре.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Раслана торган район бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү түбәндәгеләрне күздә тота:

1) Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проектын карау предметы булган күрсәткечләргә төгәлләштерүләрне раслау;

2) район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә кыскартуны раслау йә аңа район бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

13. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарлар проекты белән бер үк вакытта район Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында районның социаль-икътисадый үсешенең якынча йомгаклары һәм агымдагы финанс елында районның социаль-икътисадый үсешенең көтелә торган йомгаклары;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисадый үсеше фаразы;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары фаразы (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы) ;

район бюджеты проектына аңлатма язуы;

бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплары;

Чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югары чиге;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурычларга алулар программасы проекты;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

районның вәкиллекле органнары, суд системасы органнары, район Советы төзегән муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата районның финанс-бюджет палатасы белән фикер каршылыклары килеп чыккан очракта бирелә торган, күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге устав белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

14. Чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең гомуми чик күләме муниципаль районның район Советы норматив актларында билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү өчен җитәрлек булмаган очракта, район Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карары белән чираттагы финанс елында һәм план чорында район Советы норматив актларының чираттагы финанс чыганаклары белән тәэмин ителмәгән аерым нигезләмәләренең гамәлдә булуын туктатып тору күздә тотыла. финанс елында һәм (яисә) план чорында, һәм (яисә) чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проекты белән бер үк вакытта кертелгән аерым район норматив актында район Советы норматив актларының күрсәтелгән нигезләмәләренең үз көченә керү (гамәлдә булуын туктатып тору) срокларын үзгәртү күздә тотыла.

15. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

16. Район Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проектын агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча район Советы каравына кертә.

17. Район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә раслауны күздә тотарга тиеш.

18. Район бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Район бюджеты турындагы карар аңа имза салынганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.

19. Районның җирле үзидарә органнары район бюджетының балансслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, кытлык күләме, муниципаль бурычның күләме һәм структурасы, районның бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәэмин итәләр.

20. Район бюджетында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан (төзелгән килешүләр нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруга субвенцияләрдән, шулай ук Россия Федерациясе инвестиция фонды акчалары исәбеннән муниципаль берәмлекләргә бирелә торган субсидияләрдән һәм бюджетара трансфертлардан тыш) һәм (яисә) салым керемнәреннән бюджетара трансфертлар өлеше соңгы өч хисап финанс елының икесендә өстәмә түләүләр нормативлары буенча район бюджетының үз керемнәре күләменең 70 процентыннан артып киткән очракта, түбәндәге чаралар гамәлгә ашырыла:

1) Чираттагы финанс елыннан башлап Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарәнең тиешле органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле булмаган чыгым йөкләмәләрен билгеләүне һәм үтәүне тыю;

2) бюджет акчаларыннан файдалануның нәтиҗәлелеген арттыру һәм җирле бюджетның салым һәм салым булмаган керемнәре керемнәрен арттыру чаралары турында Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән килешүләр төзү;

3) район Башкарма комитеты тарафыннан Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына чираттагы финанс елына һәм план чорына район Советына кертелгән район бюджеты проектының Россия Федерациясе Бюджет законнары таләпләренә туры килүе турында бәяләмә әзерләү өчен кирәкле документларны һәм материалларны үзе билгеләгән тәртиптә тапшыру;

4) Татарстан Республикасы контроль органнарының район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисабына кимендә ике елга бер тапкыр тышкы тикшерү үткәрү;

5) федераль законнарда билгеләнгән башка чаралар.

21. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

22. Район бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

23. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга район бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

24. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милектәге капиталь төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга районның капитал салулар программасына кертелгән смета бәясе 10 млн.сумнан артыграк булган инвестиция проектлары нигезендә бюджет ассигнованиеләре чыгымнарның Ведомство структурасы составында район бюджеты турындагы карарда һәр инвестиция проекты һәм аңа туры килә торган чыгымнар төре буенча аерым чагыла.

Муниципаль милектәге капиталь төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга районның капитал салулар программасына кертелгән смета бәясе 10 млн. сумнан артыграк булган инвестиция проектлары нигезендә бюджет ассигнованиеләре район бюджетының җыелма бюджет язмасы составында һәр инвестиция проекты һәм аңа туры килә торган чыгымнар төре буенча аерым чагылыш таба.

25. Районда бюджет процессы бюджет процессын җайга сала торган Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә катгый рәвештә гамәлгә ашырыла.

86 маддә. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягыннан һәм башкача тәэмин итү

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү чыганагы булып, районның тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында Татарстан Республикасы бюджетыннан инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләмнәрен исәпкә алып,

инициатив проектларны гамәлгә ашыруга җирле бюджет турында карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре тора.

2. Инициатив түләүләр дигәндә Россия Федерациясе законнары нигезендә ирекле нигездә түләнә торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә җирле бюджетка күчерелә торган гражданнарның, индивидуаль эшкуарларның һәм төзелгән юридик затларның акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләр аларны җирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны җирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Җирле бюджетка күчерелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярый һәм (яисә) хезмәт катнашуы рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин.

87 маддә. Муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру

1. Муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру Россия Федерациясенең дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗлар өчен заказлар урнаштыру турындагы законнары нигезендә башкарыла

2. Муниципаль контрактлар бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

88 маддә. Район гражданнарының үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме абсолют зурлыкта барлык район халкы өчен дә бертигез итеп билгеләнә, аерым категория гражданнардан тыш, аларның саны район халкының гомуми санының 30 процентыннан артмаска тиеш һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда, ә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очракларда гражданнар җыенында хәл ителә.

89 маддә. Районның муниципаль алынмалары

(муниципаль бурыч)

1. Муниципаль алынмалар дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру юлы белән һәм заемчы буларак гавами-хокукый белемнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредитлар рәвешендә гавами-хокукый белем бирү бюджетына заем акчаларын гавами-хокукый белем бирү исеменнән җәлеп итү күздә тотыла.

2. Район бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында эчке муниципаль бурычларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

3. Муниципаль эчке бурычлар дигәндә муниципаль берәмлек исеменнән җирле бюджетка муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларын җәлеп итү аңлашыла, алар буенча муниципаль берәмлекнең заемчы буларак Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

4. Район муниципаль бурычларны, шул исәптән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодекслары һәм әлеге Устав нигезендә башкарырга хокуклы.

5. Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район исеменнән муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру хокукы район башкарма комитетына бирелә.

6. Агымдагы финанс елы башына район бюджетының калган акчалары агымдагы финанс елында район бюджеты турындагы карар белән район бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган средстволардан артыграк күләмдә касса өзеклекләрен каплауга юнәлдерелергә мөмкин.

90 маддә. Бюджет хисабын төзү

1. Бюджет исәбенә алу һәм бюджет хисабы нигезләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

2. Бюджет хисабына керә:

1) бюджет үтәлеше турында хисап;

2) бюджет үтәлеше балансы;

3) эшчәнлекнең финанс нәтиҗәләре турында хисап;

4) акчалар хәрәкәте турында хисап;

5) Аңлатма язуы.

3. Бюджет үтәлеше турындагы хисапта бюджет үтәлеше турында Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча белешмәләр бар.

Бюджет үтәлеше балансында бюджет исәбе счетлары планы счетлары буенча хисап чорының беренче һәм соңгы көненә Россия Федерациясенең, Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең финанс булмаган һәм финанс активлары, йөкләмәләре турында мәгълүматлар бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтиҗәләре турындагы хисап хисап чорындагы эшчәнлекнең финанс нәтиҗәсе турындагы белешмәләрне үз эченә ала һәм дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе кодлары буенча төзелә.

Акчалар хәрәкәте турындагы хисап дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе кодлары буенча бюджетлар счетлары буенча операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма язуында бюджет үтәлеше турында Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукый актларында билгеләнгән мәгълүматны ачуга таләпләр нигезендә бюджет үтәлеше турында хисапта бирелгән мәгълүматны тулыландыра торган мәгълүмат бар.

4. Бюджет акчаларын баш урнаштыручылар (бюджет акчаларын алучылар) тарафыннан бюджет исәбенең һәм бюджет хисабының бердәм методологиясен үтәп, финанс мәгълүматын детальләштерүне тәэмин итә торган ведомство (эчке) актлар кулланылырга мөмкин.

5. Бюджет акчаларының Баш администраторлары бюджет акчаларын ведомство буйсынуындагы алучылар (бүлүчеләр), бюджет керемнәре администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан үзләренә тапшырылган бюджет хисабы нигезендә бюджет хисабын төзиләр.

Бюджет акчаларының баш администраторлары җыелма бюджет хисабын районның финанс-бюджет палатасына үзләре билгеләгән срокта тапшыралар.

6. Районның, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хисабы тиешенчә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

7. Районның һәм муниципаль берәмлекләрнең бюджет хисабы еллык була. Бюджет үтәлеше турындагы хисап квартал саен була.

8. Районның, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хисабы районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан район башкарма комитетына тапшырыла.

9. Агымдагы финанс елының беренче кварталы, яртыеллыгы һәм тугыз ае өчен район бюджетының, җирле бюджетның үтәлеше турындагы хисап район Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм район Советына, Контроль-хисап палатасына җибәрелә.

Районның контроль-хисап палатасы квартал саен район Советына район бюджеты үтәлеше барышы турында мәгълүмат тапшыра, анда агымдагы елга район бюджеты турындагы карар белән расланган күрсәткечләр һәм бюджет процессында катнашучыларның гамәлдәге законнарны үтәве белән чагыштырганда керемнәр һәм башкарылган чыгымнар формалашу турында фактик мәгълүматлар китерелә.

Район бюджеты, җирле бюджетлар үтәлеше турындагы еллык хисаплар тиешенчә район Советы карары, муниципаль берәмлек вәкиллекле органының муниципаль хокукый акты белән расланырга тиеш.

91 маддә. Районның җирле бюджеты үтәлеше

1. Районның җирле бюджеты үтәлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә үтәлә.

3. Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, район бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджеты үтәлеше районның җыелма бюджет язмасы һәм районның касса планы нигезендә оештырыла.

92 маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актларның, физик затларга район бюджетыннан башка түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләрне һәм йөкләмәләрне билгели торган хокукый актларның нигезләмәләрен үтәүне, шулай ук муниципаль контрактларның, бюджеттан акчалар бирү турындагы шартнамәләрнең (килешүләрнең) шартларын үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм киләчәккә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле район финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Алдан контроль район бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль район бюджеты үтәлешенең законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында аның үтәлеше нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

XVI бүлек. РАЙОН УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

93 маддә. Район Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында район Советы карары проекты район Советына район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын әзерләү өчен район Советы карары белән махсус

комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, район Советы тарафыннан Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында рәсми бастырып чыгарылырга, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Дәүләт хакимияте органнарының Бердәм Порталы Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру һәм «Рәсми Татарстан» җирле үзидарә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча: http://jutaza.tatarstan.ru/ бер үк вакытта күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, район Советының күрсәтелгән карары проектын, шулай ук гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибен бастырып чыгару юлы белән халыкка җиткерелергә тиеш.

Район Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук район Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында үтәү рәвешендә үзгәрешләр кертелгәндә гражданнарның шул хакта фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару таләп ителми.

4. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары буенча аларны карау алдыннан район Советы сессиясендә халык алдында тыңлаулар уздырыла, Уставка үзгәрешләр бары тик җирле әһәмияттәге мәсьәләләр Уставында беркетелә торган мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләрне Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш.

94 маддә. Район Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын карау район Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укылышта гамәлгә ашырыла.

2. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты беренче укылышта кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект район Башлыгы тарафыннан хокук иҗат итү инициативасы хокукына ия субъектларга төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Район Уставы, район Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан өчтән икесе күпчелек тавыш белән кабул ителә. Район Башлыгының тавышы район Уставын, район Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын кабул иткәндә район Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

95 нче маддә. Район Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарлар

1. Район Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында район Советы карары, алар кабул ителгәннән соң, район Башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә Дәүләт теркәве өчен Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә җибәрелә. 2. Район уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында дәүләт теркәвенә алынганнан соң (https://pravo.tatarstan.ru; массакүләм мәгълүмат чарасы буларак теркәлү турында таныклык 17.12.2013 Федераль хезмәт тарафыннан бирелгән Элемтә, мәгълүмати технологияләр һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (Роскомнадзор) рәсми басылып чыгарга, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталы составында «Рәсми Татарстан» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Бердәм дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары порталын урнаштыру юлы белән халыкка җиткерелергә тиеш: http://jutaza.tatarazan.ru/ адресы буенча «Рәсми порталы» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә аларны рәсми бастырып чыгарганнан соң үз көченә керәләр.

Район Башлыгы муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органының территориаль органыннан муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставы турында белешмәләрне кертү хакында хәбәрнамә кергән көннән алып җиде көн эчендә район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт, Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү турында «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү хакында» хәбәрнамәне бастырып чыгарырга тиеш.

3. Район Уставына кертелгән һәм районның җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (район Уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләре, вәкаләтләре, вәкаләтләре чоры, вәкаләтләре чоры үзгәрүдән тыш), район Уставына күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән район Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, үз көченә керә, район Советы оешкан очракта, “Россия Федерациясендә җирле

үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында”гы 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ санлы Федераль законның 35 статьясындагы 4 өлешенең 1 пункты һәм 5 өлешенең 1 пункты нигезендә, район Башлыгының күрсәтелгән үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне кертү турында муниципаль хокукый актка кул куйган вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң.

4. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) район Башлыгы – район Советы Рәисе имзалаган район Советы карары белән;

2) район Советы кабул иткән һәм район Башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт белән. Бу очракта әлеге хокукый актта район Советының аны кабул итү турындагы карарына реквизитлар куела. Район Советының мондый карарына район Уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы күчеш нигезләмәләрне һәм (яисә) нормаларны кертү рөхсәт ителми.

5. Район Уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актларында билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, район уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законының үз көченә керү датасын, муниципаль хокукый акт проектының район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында гавами тыңлауларда рәсми бастырып чыгару һәм фикер алышу кирәклеген, гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу, район Советы утырышларының чиратлылыгын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актта район Уставын яңа редакциядә бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта районның яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган район Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар районның яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип таныла.